

RAZVOJ KRČKE GIMNAZIJE OD 1921. DO 1971. GODINE

Franjo Matejčić

Kada su općinski poslužitelji ujesen 1921. godine obavijestili pučanstvo na otoku Krku da se u Krku otvara gimnazija, da se ostvaruje san mnogih mladih koji nisu pripadali sloju imućnijih roditelja, mnogi su pohrlili u ovaj prosvjetni zavod. Našla su se na okupu djeca iz svih mjesta na otoku, da bi im se nešto kasnije pridružila grupa vršnjaka s Paga, a kasnije i iz cijele zemlje.

U improviziranim učionicama, bez namještaja i učila, započela je teći snažna hrvatska riječ. Srca mladih veselo su zaigrala pred vizijom bolje sutrašnjice za sinove ratara i ribara, mornara koji plove na brodovima svih zastava svim morima svijeta. Vizija budućnosti postala je stvarnost premda ta stvarnost u toku minulih 50 ljeta nije uvijek bila sklona ljudima ovog siromašnog kraja.

Kroz ovu školu proći će nekoliko hiljada mladića i djevojaka iz manjih mjesta Istre, iz Zadra, Rijeke, Trsta, Preka i Benkovca, Zagreba, Čabra, Velog i Malog Iža, Oliba i Mrkoplja, Selaca, Hvara, Jasenovca i Ugljana. Tu će se na zajedničkom poslu naći mladi iz Crikvenice, Jablanca i Slavenskog Broda, Novog Vinodolskog, Kutine, Škrljeva i Brača, Celja, Splita i Ista, Novalje, Subotice i Valjeva, Šibenika, Kastva i Božave, Dubrovnika, Beograda i Bitolja. Pored Vinkovčana tu će se naći Metkovići i Ogulinci, Sarajlije i Mariborci, djeca iz Novog Marofa, Jesenica, Kosovske Mitrovice i Korčule, Zemunna i Gospića, Karlovca i Karlobaga, Kraljevice i Srpskih Moravica. U istim klupama godinama će sjediti mladost Vodica i Slunja, Bugojna i Stare Pazove, Novog Mesta i Prilepa, Senja, Pančeva i Kotor. Krevet do kreveta u ovdašnjem internatu imat će oni iz Vukovara, Solina, Opuzena i niza drugih mjesta — gradova i sela — naše bliže i dalje domovine.

Premda razdoblje od 50 godina i nije tako veliko, dugo nas godina dijeli od prvog znaka zvonca do danas. Nastava na ovoj školi započela je nakon 29 mjeseci talijanske okupacije 1921. godine, razvijala se uz teške »porođajne muke« do 1933. godine kada je održan

prvi puta ispit zrelosti, da bi se kao potpuna gimnazija suočila sa strahotama II svjetskog rata i privremenim ukidanjem viših razreda nakon rata do 1954. godine od kada ponovno raste i odgaja nove, poslijeratne generacije trudbenika socijalističke Jugoslavije.

— Primopredaja otoka Krka 1920. godine: predstavnici Kraljevine Italije i Kraljevine Jugoslavije u Krku

Pokušat ćemo kronološkim redom iznijeti najglavnije detalje razdoblja od pola stoljeća. Uvjereni smo da će mnogo toga ostati nedorečeno, ali svjesni da je sve što je zabilježeno učinjeno otvorena srca sa željom da se u narednom periodu osvijetli sve ono što je manjkavo.

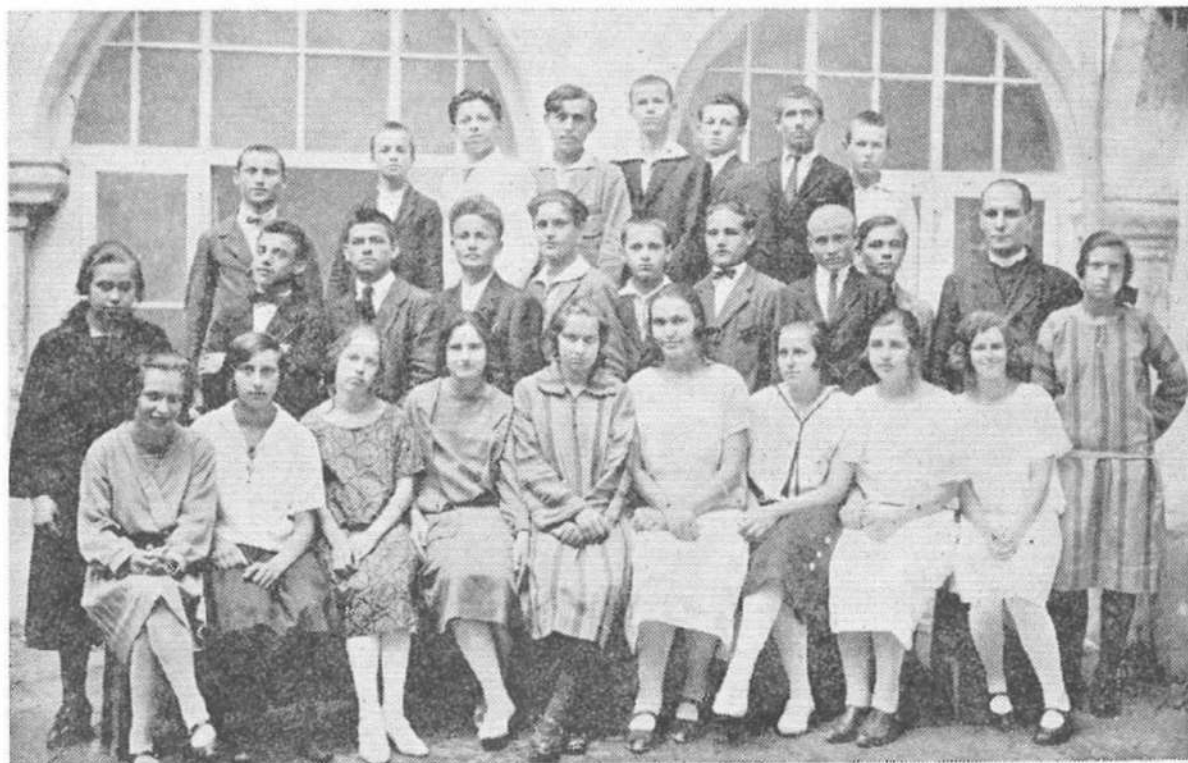
U svojoj radnji »Historijski podaci o srednjoj školi u Krku prigodom desete godišnjice Državne realne gimnazije u Krku« Vjekoslav Štefanić je pisao:

»Napokon, kad se preturio rat i talijanska okupacija, te bila radosno dočekana jugoslavenska uprava otoka, posavjetovali su se naši ljudi u Krku da odmah zamole od narodne vlade otvaranje gimnazije u Krku. Molba je bila odmah upućena od strane općine, i Pokrajinska uprava u Zagrebu naredbom od 12. oktobra 1921. (br. 44725) otvorila Malu realnu gimnaziju u

Krku. Općina je dala na raspoloženje svoju zgradu na obali, i iste su godine otvorena dva prva razreda realne gimnazije. Prvi su joj nastavnici bili: Antun Šepić, direktor, i Franjo Volarić i Josip Capponi.

Inicijativom općine ustrojeno je u gradu Žensko društvo za podupiranje đaka koje se ponajviše brinulo za đачku kuhinju što je bila odmah otvorena. Ujedno je odmah otvoren i đачki internat za koji je općina dala na raspolaganje svoju zgradu. Paralelno je bio imenovan kuratorij za internat u koji su postavljeni direktor gimnazije, jedan predstavnik općine i jedan predstavnik kaptola. Kasnije se kuratorij proširio, ali upraviteljem je uvijek ostao direktor gimnazije. Internatu je inventar dala djelomično općina, kao i gimnaziji, a djelomično država. Kasnije je država doznačila za uzdržavanje menze i internata godišnji iznos od 250.000 din.

Na molbu općine, poduprte raznim patriotskim motivima, Ministarstvo prosvjete je god. 1925. otvorilo i peti razred na krčkoj gimnaziji (S. N. Br. 14269 od 5. jula 1925.) Tada je općina stavila gimnaziji na raspolaganje i drugu, gimnaziji susjednu zgradu, a ministarstvo je budžetom 1926/1927. doznačilo svotu od 300.000 din. u svrhu proširenja internata. Tom se svotom i sa 100.000 din. što ih je doznačila općina, podiglo novo krilo internata uz staru zgradu. U taj je internat smješteno muško djaštvo, a za učenice su iznajmljene prostorije u samostanu sestara benediktovki. Ove su godine odobreni krediti i za gradnju ženskog internata.

— Mali maturanti 1924/25. (đaci prvog razreda iz 1921. god.)

Redukcija po finansijskom zakonu od 1927/1928. zadesila je i našu gimnaziju: morala je da se svede od šest razreda, koliko se bilo postiglo, opet na sama četiri. Nikakve molbe nisu pomogle sve do god. 1929. kad je općini uspjelo da otvori privatni peti razred, a 1930. i šesti privatni razred, i to uz susretljivu pomoć kr. vlade.«

U »Izveštaju za školsku godinu 1932—33.« stoji:

»Kad je po Fin. zak. 1927/28. god. Državna realna gimnazija u Krku od šest razreda morala da se svede na sama četiri niža razreda, Općinsko poglavarstvo u Krku, vodjeno uvijek jakim nacionalnim motivima, neprestano se zalagalo i poduzimalo sve moguće da dobije potpunu državnu gimnaziju. To je pitanje nailazilo uvijek na znatne poteškoće.

Godine 1929. — pošto nije bilo moguće da dođe do pune državne gimnazije — Općina je postigla to da se odlukom Ministarstva prosvjete S. n. br. 34128 od 19. septembra 1929. god. otvori V privatni razred s pravom javnosti. Naredne godine 1930. odlukom S. n. br. 28402 od 13. septembra 1930. otvoren je VI privatni razred. Godine 1931. — uvijek jakim zauzimanjem Općine — otvoren je odlukom S. n. br. 34161 od 29. septembra 1931. g. VII privatni razred. Napokon odlukom S. n. br. 26891 od 30. augusta 1932. g. otvoren je i VIII razred ove Samoupravne gimnazije pored ranije otvorenih V, VI i VII razreda.

Tako je ove školske godine uz državnu nižu postojala i samoupravna viša realna gimnazija.

Do ove školske godine Samoupravna realna gimnazija u Krku bila je usko vezana uz Državnu realnu gimnaziju. Obadvije škole tvorile su gotovo jednu cjelinu, jer su nastavnici državne gimnazije radili honorarno u Samoupravnoj gimnaziji.

Prema par. 24 Fin. zak. za 1932/33. god. Samoupravne gimnazije moraju biti potpuno odvojene u pogledu nastavnika i administracije od državnih srednjih škola u istom mjestu. U vezi s time ove školske godine bili su postavljeni novi nastavnici u ovu Samoupravnu gimnaziju. Upravu je vodio direktor državne gimnazije, ali je administracija ove bila potpuno odvojena od administracije gimnazije.

Učenici i učenice I razreda (1925/26. god.)

Prema par. 26 t. 5. Fin. zak. za 1933/34, ovlašćuje se Ministar prosvjete da četverogodišnju gimnaziju u Krku pretvori u potpunu osmorazrednu gimnaziju.

Tokom ove školske godine na Državnoj nižoj realnoj gimnaziji predavali su: Nakić-Vojnović Frano, direktor, te profesori Stjepan Gruber, Ivan Lovrić, Josip Capponi, Ljubo Viborni, Marija Baumholc, Staka Domnić, suplenti Nikola Fleta i Ante Škoflić, učitelj vještina Milogoj Jarnović, hon.

— Peti razred 1925/26. godine

nast. Nikola dr. Žuvić. supl. Samoupr. r. gimn. Konstantin Domnić i hon. nast. Marija Žic, dok su na Samoupravnoj realnoj gimnaziji radili ranije spomenuti direktor, suplenti Vinko Malvić, Ljubomir Ajvaz, Ivan Radić, Ljubomi Petrović, Dušan Gašparac, Konstantin Domnić, kontrakt. suplent Gleb Junicki, profesor drž. real. gimn. u Krku Ljubo Viborni, te vjeroučitelj Nikola dr. Žuvić.«

Ukazom kralja Jugoslavije S. n. br. 31131 od 5. rujna 1933. godine Samoupravna potpuna realna gimnazija u Krku pretvorena je u Državnu potpunu realnu gimnaziju. (Iz Izvještaja za školsku 1933—34. godinu.)

I dalje:

»Gimnazija je imala dosta poteškoća dok se organizirala, jer je trebalo da se sve započne iz početka. Zbirke su se osnovale darovima, osobito knjižnica (glavni darovatelji su: biskup Bonefačić, kanonik Fr. Volarić, V. Lapanja, Ministarstvo prosvjete, krčka Općina i Jugoslavenska matica —), a kako

je školski proračun malo mogao da na njih troši, ostale su gimnazijske zbirke dosta siromašne. Knjižnica i danas broji nešto preko hiljadu knjiga, od kojih je priličan broj i neuporabiv za školske svrhe.

Kako naša škola na ovom mjestu ima i posebnu nacionalnu misiju, uvijek se na zavodu posvećivala posebna pažnja nacionalnom odgoju. K tome posebna je zadaća naše škole i internata da primi i spašava od nacionalne propasti djecu naše nezaboravne Istre, pa u ovom konačnom deseto-godišnjem pregledu naše škole evo posebno i broja istarske djece:

šk. god. 1922/23.	bila su 3 razreda, ukupno 144 djaka od njih 36	Istrana
„ 1923/24.	4	135
„ 1924/25.	4	159
„ 1925/26.	5	251
„ 1926/27.	6	252
„ 1927/28.	5	205
„ 1928/29.	4	150
„ 1929/30.	5	162
„ 1930/31.	6	220
		76

God. 1876. pisala je tršćanska »Naša sloga« u 21. broju, komentirajući izvještaj riječke gimnazije, među ostalim i ovo: 'Mi tomu ne imamo dodati drugo, nego vruće preporučiti narodnoj hrvatskoj vladi, neka njeguje hrvatsku riječku gimnaziju kao oko u glavi; jer što bude ona gimnazija bolja i uglednija, to će i hrvatstvo bolje napredovati ne samo u Hrv. Primorju, nego i kod nas u Istri i na Kvarnerskih otocih. Mi ovdje ne imamo s materom zemljom drugog duševnog veza, nego uprav jedinu hrvatsku riječku gimnaziju. Jedino tu se naši dični sokolići uče hrvatski misliti i govoriti.' Mutatis mutandis, zar ne bi ovako danas uzviknula Istra za krčku gimnaziju kad bi smjela da govori!« (V. Štefanić, n. dj.)

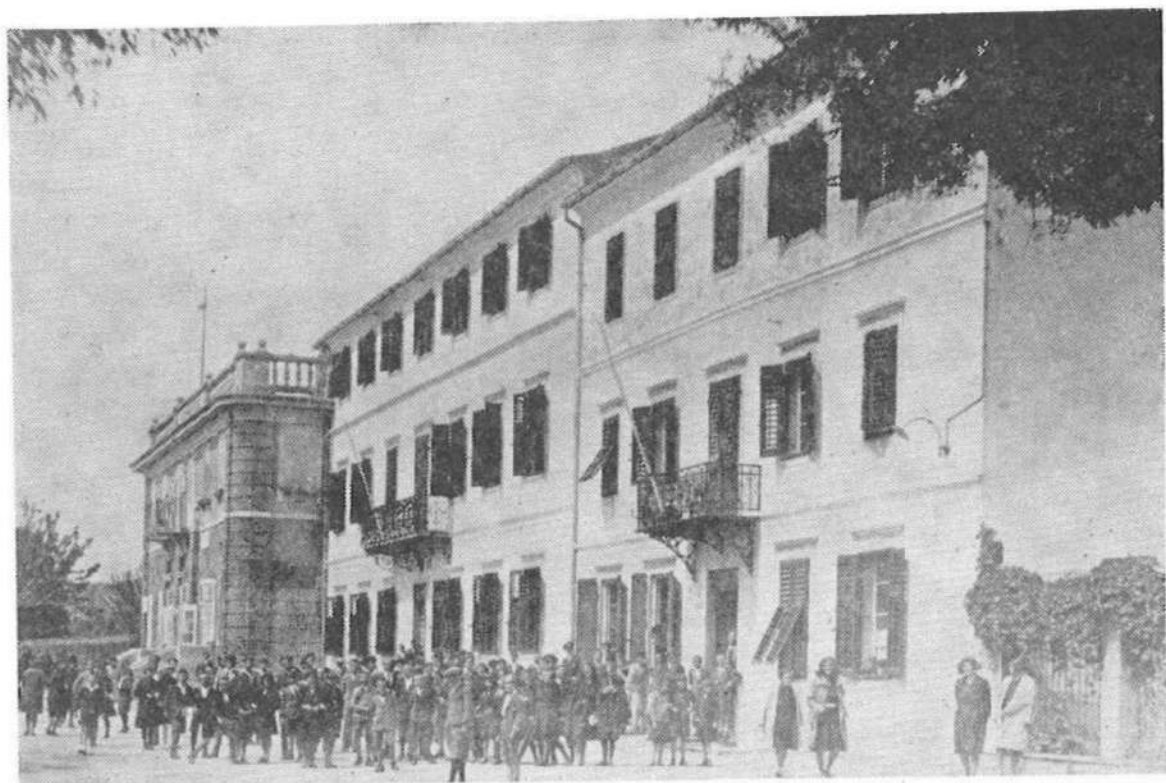
25. travnja 1931. godine upravo na dan desetogodišnjice oslobođenja otoka Krka od talijanske okupacije i konačnog ujedinjenja Hrvatskoj i Jugoslaviji, proslavila je ova škola svoju 10. obljetnicu postojanja:

»U 9 sati izjutra toga dana održana je svečana sjednica nastavničkog savjeta u velikoj dvorani Sokola. Toj sjednici prisustvovali su u prvom redu zastupnik g. ministra pretsjednika, vrhovni inspektor pri ministarskom savjetu i bivši ban dunavske banovine g. J. Dunjić, zastupnik ministra prosvjete g. Ivo Brgić, direktor drž. real. gimn. u Sušaku, zastupnik bana savske banovine g. Mile Dejanović, okružni inspektor iz Ogulina, zastupnik načelnika prosvjetnog odjeljenja g. dr. M. Kombol, prosvjetni inspektor za srednju nastavu, zastupnik Jugosl. Prof. Društva g. M. Krnić iz Sušaka, zastupnici grada Beograda g. dr. Mića Anić, zastupnik grada Zagreba g. Jovo Banjanin, zastupnik grada Sušaka podnačelnik g. Kolacio, zastupnik krčkog biskupa, sreski načelnik g. N. Živković, predstavnici svih mjesnih vlasti i ureda, zastupnici učiteljstva otoka Krka, banski vijećnik g. dr. Dinko Trinajstić te predstavnici svih nacionalnih ovomjesnih društava sa sveukupnom sokolskom mladeži gimnazije.

Svečanu ovu sjednicu otvorio je djački mješoviti zbor s pjevanjem državne himne, koju su svi prisutni stojeći saslušali.

Nato je uzeo riječ direktor gimnazije gosp. Frano Nakić-Vojnović, koji u prvom redu pozdravlja predstavnike g. ministra pretsjednika, g. ministra prosvjete, g. bana, g. načelnika prosvj. odjeljenja, Prof. Društva, gradova Beograda, Zagreba, Sušaka i Krka, g. biskupa, g. Trinajstića, gg. pretstavnike vlasti. Time je ipak donekle zacijeljena velika jedna rada na narodnom su se rečena gospoda odazvala pozivu direktije ove gimnazije i svojim prisućem ukazala ovoj ustanovi toliku pažnju i čast.

Ističe dalje značenje ove gimnazije specijalno u ovom kraju i na ovome mjestu, te pripravnost, brigu i veliko razumijevanje nacionalnih potreba,

— Učenici ispred zgrade gimnazije 1928/29. godine (današnja Osnovna škola)

koje su spram nje pokazivali od njenog osnutka do danas sve naše školske vlasti. Time je ipak donekle zacijeljena velika jedna rana na narodnom tijelu i data utjeha mnogoj našoj djeci, kojoj je uskraćeno višim silama školovanje na materinskom jeziku. Uz gimnaziju otvoren je i Državni djački internat, gdje je smještena većina djaka ove gimnazije, nalazeći u njemu lijepu pažnju i brigu školskih vlasti. Naročito ističe brigu patriotskog građanstva krčkoga, koje je djelom pomoglo teške prilike djece još prije osnutka drž. internata, podržavajući zajedno s gradskom općinom škol. kuhinju i brineći se za njihovo odijevanje. Gradskoj općini napose hvala, što je od osnutka ove gimnazije uvijek pokazivala razumijevanje za ovu kulturnu instituciju, a jednako mnogo žrtvuje za nju još i danas, izdržavajući V i VI priv. razred. Veliko zadovoljstvo za svu ovu brigu i naših školskih vlasti i naše općine i građanstva i nas nastavnika uzvraća nam razumijevanje, ovog staranja kod škol. mladeži, koja to pokazuje u svom vladanju, u svom učenju i svojim divnim i svijetlim patriotizmom. Želi, da se pažnja nadležnih ovim povodom ne umanjí za ovu gimnaziju, uz nadu, da će se naći sretstva da se ona i dalje razvija i vrši svoju uzvišenu namijenjenu nacionalnu i prosvjetnu misiju«. (Iz spomenutog izvještaja u povodu 10. obljetnice.)

2.

Veoma važan činilac u razvoju ove škole predstavlja jaki priliv mladih Istrana. Izraziti val emigracije iz Istre i dijelova koji su pripali Italiji nastao je nakon otpuštanja hrvatskih i slovenskih državnih

službenika, učitelja, željezničara i sl. prvih godina iza aneksije, a nakon pooštrenog fašističkog kursa prema državnim i općinskim službenicima 1925. godine. Emigranti su usmjereni najviše na Jugoslaviju. Iz Istre su skoro svi Hrvati koji su tamo vršili neku slobodnu profesiju (liječnici, advokati i dr.) prešli u Jugoslaviju. Cijelo to vrijeme prelazila je omladina na školovanje u našu zemlju u kojoj su za nju sve do početka rata 1941. godine postojali internati u Karlovcu, Zagrebu i Krku. Ta se školovana omladina nije mogla vratiti kući, već je ostajala u Jugoslaviji u emigraciji. Da bi barem donekle ublažili prijelaz mladih Istrana u Jugoslaviju, iz političko-demagoških razloga, talijanske su vlasti obustavile izdavanje svjedodžbi svršenim učenicima IV razreda osnovne škole, pa su učenici bili prisiljeni emigrirati tek nakon svršenog V razreda kada su svjedodžbu dobili i time gubili jednu školsku godinu.

Usprkos toj akciji i veoma velikim poteškoćama, broj učenika iz Istre, Trsta, Gorice, Zadra neprekidno je rastao. Evo brojčanog pregleda učenika ovih područja koji su školovanje nastavili i uglavnom završili na krčkoj gimnaziji:

Šk. god. 1922/23. — 36 učenika, 1923/24. — 35, 1924/25. — 55, 1925/26. — 92, 1926/27. — 99, 1927/28. — 78, 1928/29. — 63, 1929/30. — 63, 1930/31. — 76, 1931/32. — 81, 1932/33. — 81, 1933/34. — 75, 1934/35. — 72, 1935/6. — 73, 1936/37. — 67, 1937/38. — 62, 1938/39. — 60, za šk. godinu 1939/40. ne raspoložemo tačnim podacima zbog gubitka dokumentacije, 1940/41. — 58 učenika sa anektiranog područja.

Kolika je važnost činjenice da su mladi Istrani ovdje nalazili drugi dom, vidljivo je i iz podataka mjesta iz kojih su sve ovamo dolazili. Listajući upisnice ove škole ustanovljava se da su učenici dolazili iz slijedećih mjesta:

Salorno kod Trenta, Zadra, Rijeke, Velih Muna, Opatije, Trsta, Dana, Alture, Nove Vasi, Bregi, Medulina, Ližnjana, Cukoni, Vižinade, Pule, Puži, Pazina, Drage sv. Ilije (kod Trsta), Sv. Nedelje, Nabrečina, Veprinca, Tomaja kod Komna, Spinčića, Podgrada, Roča, Premanture, Pasjaka, Tinjana, Pobri, Matulja, Kaštelira, Unija, Cresa, Frančića, Plavlja, Ičića, Voloskog, Lovrana, Raklja, Vodice (u Istri), Goderne, Sv. Petra u šumi, Boruta, Grdosela, Rukavca, Sežane, Mihotića, Štinja, Sv. Križa, Golca, Rovinja, Pobegi (Kopar), Vinkurana, Barbana, Sv. Ivana (Cres), Lošinja, Marčana, Sv. Vicenca, Brseča, Krnice, Polja (u Istri), Labina, Bazovice, Kopra, Kanfanara, Obrša, Mošćenica, Šumberga, Lanišća, Cukrića, Portola, Sluma, Ilovika, Oprtija, Nerezina, Žminja i Tržića. Dozvoljavamo da je neko mjesto i ispušteno, ali to nikako ne umanjuje impozantnu listu naselja iz kojih su mladi ljudi okupirane Istre dolazili u ovaj zavod da uče materinju riječ, da se odgajaju u narodnom, patriotskom duhu. Dolazili su u zavod koji im je pored ljubavi za domovinu ulijevao povjerenje u čovjeka, usađivao u mlada srca crvenu nit revolucije koju će oni kasnije ponijeti na svojim leđima, u kojoj će mnogi ostaviti svoje mlade živote na bojištima domovine, na stratištima klasnog i nacionalnog neprijatelja.

Koliko je brigu ovaj zavod posvećivao mladim Istranima vidi se i iz Pravilnika državne realne gimnazije u Krku koji je stupio na snagu šk. godine 1937/38. U njemu, među ostalim, u čl. 1. stoji: »Svrha je internata da se omogući školovanje u pomenutoj gimnaziji (gimnaziji u Krku, op. FM) prvenstveno učenicima iz Istre. Koliko će ostati raspoloživih mjesta, primat će se u internat i učenici čiji roditelji su jugoslavenski državljani a žive u Jugoslaviji.« U članu 9. stoji: »Besplatno mjesto u internatu može da dobije samo onaj učenik čiji roditelji žive u Istri, siromašni su u smislu čl. 5. t. 6. Zakona o taksama, ako iz vladanja imaju ocjenu 'vrlo dobro' ili 'odlično', a svršili su razred najmanje s dobrim uspjehom...«

Svršeni učenici ove škole, mahom svi, odlazili su na studije na Zagrebačko sveučilište. Oni su ovdje dolazili u kontakt sa svojim vršnjacima iz istarskih internata u Zagrebu i Karlovcu. Oni su ovdje dolazili u neposrednu vezu sa organiziranim revolucionarnim radom i nastavljali tamo gdje su u Krku stjecajem okolnosti prekidali. Tu, u Zagrebu, oni će pokazati koliko je obilna i bogata bila njihova priprema u ovoj školi.

Eto što se o njihovoj djelatnosti ističe u publikaciji »Istra i Slovensko primorje«, izdanje Rada, Beograd 1952, na str 193 i 194:

»... U času kada je Jugoslaviji zaprijetila neposredna opasnost od naciofašističke najezde poslije 27. ožujka 1941., i kada je Partija nastojala pokrenuti i organizirati sve rodoljubive snage za obranu zemlje, Partija je koncem ožujka postavila pred komuniste emigrante zadatak, da formiraju mobilizacione štabove u centrima, gdje žive istarski Hrvati i primorski Slovenci, da mobiliziraju emigrante dobrovoljce, koji nisu bili jugoslavenski državljani, za borbu protiv fašističke najezde, ali ne u posebnim legijama, već zajedno s ostalim narodima Jugoslavije. Za pravilno provođenje tih direktiva sazvana je u Zagrebu konferencija predstavnika emigrantskih društava, i to pretežno omladinskih sekcija, iz Beograda, Ljubljane, Maribora, Sušaka, Zagreba. Na konferenciji su prihvaćene direktive Partije i odlučeno je, da se nekoliko drugova pošalje u sve centre, gdje žive emigranti, zbog provođenja tih odluka u život. U Zagrebu je, na Trešnjevki, odmah formiran mobilizacioni štab, i već prvog dana upisalo se oko 200 emigranata dobrovoljaca, koji su trebali stupiti u redovitu jugoslavensku vojsku. Radi uključivanja emigranata u redovitu vojsku pregovarali su sa štabom IV. Armije u ime mobilizacionog štaba Ante Dobrila, Božo Kalčić i Darko Franović (raniji učenik ove gimnazije, pr. FM).

Štab jugoslavenske vojske nije na to pristao, već je predlagao da emigranti uđu u posebne legije.

(...) Odmah u početku ustanka veliki broj emigranata stupa aktivno u borbu u svim krajevima Jugoslavije, a naročito u Sloveniji i Hrvatskoj. Tako je u prvim akcijama protiv ustaša u Zagrebu 1941. g. junački poginuo šofer Ante Ciliga. Poginuo je već tada i Davor Trinajstić, rukovodilac grupe SKOJ-a u »Istarskom internatu« u Zagrebu; zatim članovi te grupe Dušan Mavar, Neven Kirac, a kasnije su poginuli bivši članovi Omladinske sekcije »Istre« — Branko Semelić, Ljubo Mrakovčić, Branko Laginja, Vlado Božac i mnogi drugi. Aktivan član omladinske sekcije Ante Dobrila upućen je od strane partijskog rukovodstva na stvaranje prve partijske grupe u okolini Zagreba, na sektoru Dubrava — Sesvete. Velika većina emigranata, tko ranije, tko kasnije, stupili su u NOP. Koncem 1942. stvoren je u Zagrebu

NOO »Istra«, a koncem 1943. posebno NOO Istrana (X kotar), koji je organizaciono obuhvaćao Istrane i primorske Slovence u Zagrebu, te bližoj i daljoj okolini.

Emigranti su — isto kao i njihovi očevi, — braća i sestre u Istri i Slovenskom primorju — na poziv Partije stupili u borbu protiv okupatora za slobodu Jugoslavije i za oslobođenje rodnoga zavičaja. Da među emigrantima nije takoreći ni bilo ustaša ni bjelogardejaca, zasluga je ideološke borbe, koja se vodila posljednjih nekoliko godina pred rat u emigrantskim društvima i u štampi, kao dio ideološke borbe između reakcionarnih elemenata i naprednih, antifašističkih masa, kojima je rukovala KP Jugoslavije.«

Međutim, organizacija KPJ i SKOJ-a među omladincima, među kojima je bilo mnogo učenika ove škole nije djelovala samo na području Zagreba. Početkom 1941. godine rasplamsava se ustanak i u ovim krajevima — Istri, Hrvatskom primorju i Gorskom kotaru. Evo što o tim danima stoji u spomenutoj publikaciji »Istra i Slovensko primorje« na str. 237, 238. i 239:

»U rujnu 1941. godine došao je u Rijeku student Marijan Barišić, kome su u gradu živjeli roditelji, sa zadatkom da pruži pomoć u radu oko formiranja partijske organizacije. Riječani organiziraju prvi partijski aktiv KP Hrvatske za Rijeku, koji djeluje pod rukovodstvom Okružnog komiteta za Hrvatsko primorje i Istru.

(...) Pošto je u rujnu 1941. bilo stvoreno partijsko rukovodstvo za Rijeku, u listopadu 1941. godine stvoren je prvi partijski aktiv za Istru sa sjedištem u Rijeci. U taj su aktiv ušli Marijan Barišić, sekretar riječkog partijskog rukovodstva, Lovro Milenić, tada sekretar Kotarskog komiteta za Kastav i Ivan Sinčić, rodnom iz Matulja. Aktiv je imao zadatak da se poveže s drugovima koji su već počeli raditi u Istri. Preko aktiva upućivani su u Istru Istrani, zaposleni u Rijeci; oni su prenosili propagandni materijal. Aktivirani su i neki istarski studenti, koji su se poslije sloma stare Jugoslavije vratili kući sa zagrebačkog i drugih sveučilišta. Među ovima se istakao Ljubomir Mrakovčić iz Mošćenice. Inicijativom ovog partijskog aktiva za Istru bilo je formirano i posebno rukovodstvo za Liburniju, u kome su bili spomenuti Ljubomir Mrakovčić, kao sekretar, a kao članovi Branko Laginja, Slavica Jardas, Ivan Sinčić i Vinko Brozina, krojač iz Jušića, brat Slavka Brozine. Ovi su prvoborci preko Kastavštine i Rijeke redovito dobivali štampu i širili je u narod. Prikupljali su novac i materijal za oslobodilački pokret. Postepeno su prodirali u Opatiju i Mošćeničku Dragu.

(...) Za jači razvoj narodno-oslobodilačke borbe u Istri bila je značajna direktiva Partije, da se Istrani, dotadašnji emigranti u Jugoslaviji, inače anti-fašisti, upute u Istru i da tamo, na svome rodnom tlu, pomognu okupljanje antifašističkih narodnih masa, da stvaraju organizacije KP Hrvatske i antifašističke organizacije, da djeluju politički i vrše predhodne pripreme za oružanu borbu u Istri. Prvi koji su slijedili ovu direktivu bili su članovi Partije. Partijska organizacija u Zagrebu uputila je već u kolovozu i rujnu 1941. g. neke svoje članove u Istru, sa zadatkom da se tamo povežu s talijanskim komunistima i počnu vršiti pripreme za oružanu borbu protiv fašizma. To su bili Mijo i Alma Pikunić, Branko Laginja, Ljubo Mrakovčić, Petar Cukon, Ivan Radojević, Ranko Licul i drugi. U listopadu 1941. godine partijska organizacija u Splitu uputila je u Istru s istim zadatkom Ljuba Drndića.«

Nastr. 241 iste publikacije ističe se:

»U najvećem dijelu Istre s one strane Rapallske granice tada još nema oružanih akcija, ali se vrše pripreme da do njih dođe. U Istri se tada razvija politički rad na sve širem temelju, svladavajući prve poteškoće.

U Puli i okolici rade članovi KP Hrvatske, Mijo i Alma Pikunić, na okupljanju antifašističkih elemenata i stvaranju prvih grupa. Takve su grupe stvorene u Stinjanu (Petar Perković, Jakov Golija, Josip Petrić, Grga Kuzmić, Mate Frankula, Vladimir Išić) i u Medulinu (Petar Cukon, Ivo Radošević, Rade Cukon, Justina Lorencin).«

Na str. 257, među ostalim, ističe se:

»Djelotvornu pomoć za razvoj NOP-a u Istri pružio je CK KPH i na taj način, što je birao iskusne partizane i slao ih u Istru. Tako su u Istru upućeni Josip Matas, Miroslav Grakalić i drugi. Dolazak svakog novog borca u Istru bio je tada naročito pozdravljen. Tako 6. VI 1942. g. piše Anka Berus u izvještaju Centralnom komitetu KPH, da ih je obradovalo, što je CK poslao 'druga Istranina' i dodaje: 'Nadamo se da će rad tamo krenuti'.«

Svaka borba traži žrtve, a žrtve su najčešće upravo oni koji se u toj borbi najviše izlažu — organizatori, rukovodioci... Koristeći obilje dokumenata već u nekoliko navrata spomenute edicije, na str. 236 stoji:

»Moša Albahari otišao je u Istru zajedno s Miroslavom Grakalićem, rodom iz Medulina, a studentom iz Zagreba. Oni su prešli 'granicu' i probili se do mjesta Kučeli iznad Rukavca. Dok su se nalazili u kući Stanka Jurdana, 7. VII 1942., naišli su fašisti i opkolili kuću. Stanko Jurdana je uspio pobjeći, dok su Moša Albahari i Miroslav Grakalić bili ranjeni, uhvaćeni i odvedeni u Rim. Specijalni sud ih je osudio na smrt. Strijeljani su 22. XI 1942. Albahari je išao u Istru pod imenom Vittorio Blečić i pod tim imenom je i strijeljan.«

Nakon što je saznao za pogibiju Miroslava Grakalića Čedo Žic iz internacije u Manoppellu 26 III 43. piše Riku Mileru pismo u kojem, između ostalog, stoji:

»...Još jednoga, nažalost nema više među nama. Još jedan kao ni Pere (Petar Franolić, sekretar KK KPJ Krk, op. FM) neće moći da vidi onaj divan dan — što su upravo oni svojim životima stvorili. Grakalić je streljan u Rimu, po osudi Specijalnog suda. To se desilo već odavno — još dok sam ja bio u Montecavalu — a Branko (brat Čedin, op. FM) mi je to javio u jednom listu koga ja zbog toga što sam otputovao (u drugi logor, op. FM) nisam primio, pa mi je sad ponovno pisao u svom zadnjem listu. Znam da ga se sjećaš — sestre mu poznaš — no neznam dali ga poznaš. Neću Ti reći kako je ta vijest djelovala na mene, jer Ti to znaš. Možda se to na meni ne vidi, vjerujem da ja to ne pokazujem izvana — jer eto ja sam i pred deset minuta se smijao — ali... bili smo si tako dobri — sjećam se prva moja istraga u gimnaziji zbog pol. razloga — bila je upravo s njim... a zadnji puta sreli smo se na Trešnjevci ja odlazeći u grad on vraćajući se kući — iskočivši iz tramvaja i čekajući drugi izmijenili smo samo par riječi kratkih no srdačnih, drugarskih — tko je onda samo i pomisliti mogao da se gledamo i da si govorimo zadnji puta — a ipak — bilo je to posljednji puta što sam gledao onu njegovu bujnu crnu kosu... Danas ga više nema — nje-

govo tjelo leži negdje u blizini Rima daleko od njegove Istre koju nije mogao vidjeti slobodnu... Okrutno je to — i nije on prvi od naših što leži tamo negdje u blizini tog 'vječnog grada'! — a neznam mi se nameće želja da napišem da će svi ti naši što leže, zajedno s onim poginulim Garibaldincima sa Gianicola i Spartakovim robovima, i Gracusovim proleterima da oslobode i Rim sam — i svi ti kojima oči nisu mogle da vide slobodne svoje zemlje — zadrhtaće u svojim grobovima zajedno sa 'vječnim gradom' kad sloboda bude ulazila u njegov... Koliko tragedije — koliko veličine... Grakalića ni Pera više nema — ni koliko još drugih danas, i juče — no svi će oni biti onaj dan s nama da dočekaju slobodu, divnu i sunčanu — djelo njihovo — djelo njihovo — što više dio njih samih... dio najljepši i najsvjetliji... 'Na vik on živi — ki zgine pošteno' — rekao je davno još Frankopan; — i tako će biti svi oni od svakuda i iz svih vremena živjeće uvijek u onoj slobodi što su nama donijeli (zar stvarno već nama?) što ćemo mi ostaviti našoj djeci, živeće u nama, našoj djeci, unucima, potomcima — bezimni makar ali živeće vječni, sjajni — dok bude vjeka i svjeta...»

Među najistaknutijim mladim revolucionarima, bivšim učenicima ove škole valja istaći i lik Dušana Diminića koji je u ovoj školi doduše završio II, III i IV razred od šk. god. 1925/26. do 1927/28, da bi kasnije nastavio školovanje na sušačkoj gimnaziji — sada Gimnaziji »Mirko Lenac«.

Diminić je bio jedan od mladih komunista koji su zahvaćeni policijskom akcijom 1934. godine, progonom komunista i njihovih pomagača provedenom na cijelom području Hrvatskog primorja, pa tako i na otoku Krku. Diminić je u dopisu koje sresko načelstvo u Sušaku, pov. broj 1679-1934. od 27. VII 1934. šalje državnom tužiocu Suda za zaštitu države u Beogradu, optužen za aktivnu komunističku propagandu u Sušaku i Gornjem Primorju, za konstituiranje komunističkih ćelija među đlačkom omladinom, za rukovođenje djelovanja Okružnog komiteta, za vezu sa komunističkom partijom u Zagrebu, dobavljanje i rasturanje ilegalne lektire i druge »subverzivne« akcije uperene protiv tadašnjeg režima.

Diminić će nakon tzv. Ogulinskog procesa biti konfiniran u Krk na otoku Krku, gdje će aktivno nastaviti na organiziranju revolucionarne djelatnosti među omladinom.

On će se u tijeku narodnooslobodilačke borbe aktivno uključiti u njene tokove da bi postao zamjenik političkog komesara Operativnog štaba za Istru (koji je do početka 1944. godine bio pod rukovodstvom Štaba XIII divizije), te članom PNOO-a za Istru koji su sačinjavali: Joakim Rakovac kao predsjednik, Ante Cerovac kao tajnik, te članovi Božo Kalčić, Dušan Diminić, Teodor Hreljanović, Ćiro Raner, Josip Cetina, Ivan Motika i Aldo Negri.

3.

Šk. god. 1931/32. u školu se upisalo 280 učenika i to: u I razred — 105 učenika u dva odjeljenja, u II 57, III 40, IV 32, V 13, VI 18 i VII razred 17 učenika, da bi naredne školske godine 1932/33. bilo upi-

sano 294 učenika i to: dva odjeljenja I razreda — 81, u dva odjeljenja II razreda 81, III 46, IV 28, V 17, VI 16, VII 15 i VIII razred 10 učenika.

Ove šk. godine održan je po prvi put u ovoj školi viši tečajni ispit. Ispit je trajao od 12. do 18. lipnja 1933. godine. Za polaganje ispita prijavilo se 8 redovnih učenika i 2 učenice. Predsjednik ispitnog odbora ministarski je izaslanik dr Konstantin Draganić iz Zagreba, potpredsjednik prof. Frano Nakić-Vojnović, direktor škole, a članovi profesori Ljubomir Ajvaz za srpskohrvatski jezik, Ljubo Vyborny za

— Četvrti razred, šk. god. 1929/30.

francuski jezik, Ivan Radić za njemački jezik, Ljubomir Petrović za narodnu povijest i opću povijest sa zemljopisom Jugoslavije, te Dušan Gašparac za matematiku.

Pismeni ispiti održani su 12, 13. i 14. lipnja (narodni jezik, strani jezik i matematika), dok su usmeni ispiti održani 17. i 18. lipnja.

Nakon usmenih ispita po prvi put na ovoj školi priznata je zrelost i spremnost za izučavanje nauka na visokim školama i univerzitetima ovim pripravnici:

1. Pavlu Buljanoviću, sinu pok. Marka rođenom u Pagu 15. veljače 1912. godine,
2. Ljubici Orlić, kćerci Vinka, rođenoj u Puntu 13. studenog 1913. godine,
3. Jerku Oršiću, sinu Petra, rođenom u Vrbniku 25. listopada 1912. godine,

4. Kazimiru Pavletiću, sinu Antuna, rođenom u Puli 28. kolovoza 1913. godine,

5. Nadanu Sirotiću, sinu Ivana, rođenom u Polju (Istra) 15. svibnja 1913. godine,

6. Ljudmili Šulina, kćeri Bara, rođenoj u Puli 18. ožujka 1913. godine,

7. Antunu Žicu, sinu Antuna, rođenom u Puntu 23. ožujka 1913. godine.

Dva kandidata upućena su na popravne ispite u kolovozu 1933, a jedan je odbijen (na godinu dana).

Kako je već istaknuto, ukazom od 5. rujna 1933. Samoupravna

— Četvrti razred, veljača 1932. godine

potpuna realna gimnazija u Krku pretvorena je u Državnu potpunu realnu gimnaziju.

Ove godine u školu je upisan 331 učenik i to: u dva odjeljenja I razreda — 83, dva odjeljenja II razreda — 77, III — 59, IV — 44, V — 17, VI — 16, VII — 18 i VIII razred 17 učenika.

Najveći događaj ove školske godine bilo je polaganje kamena temeljca na novogradnji ženskog đačkog internata pri ovoj gimnaziji koje je uslijedilo 12. studenog 1933. godine uz prisustvo velikog broja građana, učenika, predstavnika vlasti, mjesnih društava i crkvenih

— Postavljanje kamena temeljca Đačkog doma za gimnazijalce (današnja gimnazija)

funkcionera. Evo što je, pored ostalog, zabilježeno u školskom izvještaju za šk. god. 1933/34.

»... Gospodin načelnik Tehničkog odjeljenja inž. Bouček je zatim uputio prisutnima zahvalu u ime g. bana i u svoje ime. Nakon toga pročitao je povelju koja glasi:

ZA VLADANJA NJEGOVA VELIČANSTVA KRALJA JUGOSLAVIJE ALEKSANDRA KARAĐORĐEVIĆA PRVOGA STARANJEM BANA SAVSKE BANOVINE DRA. IVA PEROVIĆA postavljen je ovaj kamen temeljac Djevojačkom domu, u kome će istarske djevojke, sjećajući se teške prošlosti svoga roda, gajiti u sebi ljubav za kralja i ujedinjenu otadžbinu kao zalag bolje budućnosti, da bi kao buduće majke i prosvjetne radnice u duhu Majke Jugovića odgojile novo pokoljenje pregalaca i rodoljuba četrnaeste godine ujedinjenja — 12. novembra 1933. u Krku.

Ova je povelja uzidana u kamen temeljac koji je načelnik inž. Bouček utemeljio trokratnim udarom čekića koji nosi datum 12. novembra 1933. god.

Nato je učenica Ćiković Radojka u istarskoj narodnoj nošnji uz nekoliko riječi zahvale predala g. banskom izaslaniku kitu cvijeća. Direktor gimnazije je potom pročitao brzoglavni pozdrav koji je upućen gospodinu banu. Na koncu je omladinski zbor otpjevao 'Himnu Jadranu'.

Izgradnjom ovog zavoda ukloniće se oni nedostaci u pedagoškom i higijenskom pogledu koji koče savremeni odgoj mladeži...«

Šk. god. 1934/35. ni po čemu nije izuzetna godina. Za istaći je jedino činjenicu da je tijekom školske godine proslavljena 100. godišnjica ilirskog preporoda, a da je zbog ubistva kralja Aleksandra Ka-

rađorđevića, gotovo cijela godina imala pečat toga događaja. Ove je godine u školu upisano 325 učenika i to: u dva I razreda 67 učenika, dva II razreda 77, III — 54, dva IV razreda 57, V — 21, VI — 17, VII — 16 i VIII razred 16 učenika.

Do šk. godine 1940/41. rad se na ovoj školi odvija u normalnim okvirima plana i programa tadašnjih banovinskih vlasti. Izuzev kadrovskih promjena, koje su bila redovita pojava za sva godišta postojanja gimnazije, sve je drugo imalo karakter normalnog rada u razredu, kao i u određenim društvima o kojima će posebno biti riječ.

Statistički prikazano brojno stanje izgleda ovako:

Šk. god. 1936/37. I 56, II 35, III 57, IV 62 — 7 odjeljenja V 23, VI 29, VII 10, VIII 16 učenika = 288 učenika.

Šk. god. I 56, II 35, III 57, IV 62 — 7 odjeljenja V 23, VI 29, VII 10, VIII 16 učenika = 288 učenika.

Šk. god. 1937/38. I 47, II 58, III 41, IV 62 — 6 odjeljenja V 39, VI 18, VII 24, VIII 10 učenika = 300 učenika.

— Učenici i nastavnici (god. 1932. ili 1933)

Šk. god. 1938/39. I 66, II 44, III 57, IV 41 — 7 odjeljenja, V 35, VI 37, VII 16 i VIII 22 učenika = 318 učenika.

Šk. god. 1939/40. I 64, II 55, III 43, IV 50 — 7 odjeljenja, V 25, VI 35, VII 32 i VIII 15 učenika = 319 učenika.

Šk. god. 1940/41. I 89, II 69, III 65, IV 49 — 7 odjeljenja, V 39, VI 28, VII 34 i VIII 31 učenik = 404 učenika.

Ove školske godine upisano je najviše učenika od 1921. do 1946. godine.

Već je naprijed istaknuto da je pored redovne nastave na školi djelovalo više organizacija ili društava, odnosno da su učenici ove škole u sastavu društava i organizacija učestvovali u raznim prilikama i programima. Koje su to organizacije i društva djelovala na školi ili u mjestu? Listajući dokumentaciju škole, u oči nam pada izvandredan rezultat koji je zabilježio pjevački zbor ove škole osnovan 1930. godine. U pjevačkom zboru škole pjevaju učenici svih razreda gimnazije, a zbor nastupa prilikom raznih proslava s time što održava i povremene samostalne koncerte. Godine 1931. vodstvo zbora preuzeo je prof. S. Gruber. Pod njegovim vodstvom zbor radi sve do kraja šk. god. 1933/34. kada je prof. Gruber po potrebi službe premješten u realnu gimnaziju u Koprivnici. Ovaj je zbor imao i 70 aktivnih članova kojih je marljivost dovela do toga da je zbor pošao na turneju u Zagreb i Sušak gdje je priredio samostalne koncerte. Evo što je o tome zabilježeno u ljetopisu za šk. god. 1932/33. na str. 11 i 12:

»...Na stanici u Zagrebu dočekali su našu ekskurziju đaci — pitomci istarskog internata sa svojim upraviteljem prof. G. Demarinom i predstavnicima društva 'Istra', 'Kluba Primoraca', 'Istarskog akademskog kluba' i drugi prijatelji istarske mladeži. Đaci su bili smješteni u istarskom internatu. Za vrijeme boravka u Zagrebu pregledali su sve važnije kulturne ustanove. Prisustvovali su izvođenju opere 'Morana' u Narodnom kazalištu. Pred spomenik biskupa J. J. Štrosmajera đaci su položili lovor-vijenac, a tako isto i u Mirogoju na grob ilirskih preporoditelja i bana Dra. M. Laginje. Dne 20. aprila priredili su đaci koncert narodnih pjesama iz svih naših krajeva. Učenice su bile u narodnim nošnjama Istre i otoka Krka...«

Ovaj je koncert zapažen u tadašnjoj zagrebačkoj štampi. Nepoznati autor (potpis [ml, op. FM) iskoristio je priliku da pored opisa koncerta — sadržaja i uspjeha — istakne prisutne na koncertu, ali je iznad svega posjetu mladih učenika ove gimnazije htio dati određeni politički prizvuk. Evo djelimičnog opisa koncerta:

»...Bez pretjerivanja može se reći, da onoliko svijeta nismo vidjeli na zagrebačkim priredbama već dugo. Dvorana je bila dupkom puna publike, koja je pozdravljala istarsku omladinu živim pljeskanjem, simpatijom i iskrenim ganućem. Bila je to lijepa manifestacija ljubavi za naš nacionalni Krk, za našu oslobođenu i neoslobođenu Istru...

...Poslije državne himne redale su lijepe koncertne točke: istarska himna 'predobri Bože' od Brajše, Mokranjčevi primorski napjevi, Gajdoničeve pjesme iz južne Srbije, pjesme iz Mostara, Žgančeve međumurske, Tothove zagorske i na koncu pjesmu Jadranu od Kukle. Dosta dobro uvježbani pod vodstvom požrtvovnog g. prof. Stjepana Grubera izazvao je lijepe efekte i neke je pjesme morao na želju razdragane publike opetovati. Nema sumnje da bi uspjeh zbora bio i perfektniji kad mladi pjevači i pjevačice ne bi bile izmorene putem i ostalim naporima, koji su neminovno vezani uz ovakve izlete...«

— Grupa prirodoslovaca iz vremena početaka rada gimnazije

Dana 22. travnja 1933. godine ekskurzija se vratila u Sušak gdje je istoga dana uveče priređen koncert, u stvari bila je održana repriza koncerta održanog prethodnog dana u Zagrebu. Tadašnji sušački »Novi list« u rubrici »Gradske vijesti« posvetio je svoj komentar koncertu učenika ove gimnazije. Komentar je potpisan inicijalima V. C. E. (Viktor Car Emin) i zaslužuje da se prenese u cjelosti:

»JOŠ DVIJE O SUBOTNJEM KONCERTU KRČKIH DJAKA

Ima nas Istrana na Sušaku nemalne broj. Ima nas, koji ne jedemo u pučkoj kuhinji i koji (zahvalimo Bogu!) ne spavamo na podrumima tamnim i vlažnim. Ima nas — ali nas je one večeri u Sokolani bilo vragometno malo.

Pa i redovi omladine bili su vrlo prorijeđeni. Nije čudo! Omladina voli krupne užitke, kao na priliku kod nogometa, kad čeljade od pusta zanosa skače iz kože, baca kape, galami, urliče. Ili u kinu, kad se daje kakva strahovita »dramaturina«, pa se tom istom čeljadetu od groze dlake nasrše kao ježu iglice. Ili kad se na toj istoj pozornici motaju ljudi, što na glavi hodaju, pa se čitava dvorana trese od smijeha i urnebes.

Naši krčki omladinci nisu sa sobom donijeli ni nogometaške lopte ni filma a ni zlatne urice, da je poklone onima, koji bi došli da ih čuju. Oni su k nama stigli samo s onim svojim blaženim smiješkom, što su ga donijeli iz Zagreba, gdje su ih svi onako srdačno primili. I bogati i siromasi, i stari i mladi. Evala im!

Donijeli su nam i pjesmu. Nemojte se smijuckati, vi, koji niste tamo bili! Mi smo na Sušaku imali zgrade da čujemo lijepih zborova, pa i dječjih, ali ovakva još nisom slušali. Topline bijaše u onim skladnim glasićima, topline što je silazila ravno u srce...

I još su nešto donijeli, ali to ja ne bih umio da iskažem. Jednu notu, možda i neveselu, ali koja nas je sve prožimala: i duše i srca naša. Među onim većim i manjim omladincima poredanim na podiju bilo ih je od prilike tridesetak Istrana, od kojih mnogi nisu davno vidjeli ni oca ni majke i nijednog svoga od srca. Ostali su iz raznih sela i ostrva naših jadranskih: ali se i oni osjećaju isto tako 'Istrani' kao i oni naši — rođeni... A ni to nije nikakvo čudo: Krčki internat umije da odgaja nacionalno. A što je do djece — jednima je na dogled Cres, drugima Lošinj, trećima Zadar, Lastovo — pa vide i šama da to naše more nije još slobodno, i sasvim je razumljivo, što se i oni osjećaju — Istranima...

Kad zapjevaše: 'Predobri Bože' svi se digosmo. Himna se iz onih tankih grla prelijevala kao najljepša i Bogu najugodnija molitva, a kad su djeca došla do onog tužnog stiha: Za moju Istru zemlju milu...

Ej, braćo, vi što ste one iste večeri i u ono isto vrijeme bili okupljeni u susjednom kinu! Da nam je bilo samo za čas porušiti zid, što nas je dijelio, i zaustaviti ono roptanje na pozornici, da možete samo za trenutak čuti djecu, kako vape jedni za izgubljenim domom, a drugi za slobodom, koju biste lako mogli i vi da izgubite! I još bih htio časkom da stanete, da čujete onu djevojčicu, što poslije otpjevano molitve priča o nekim svojim jadima, koji su i naši a i vaši! Nego zid je tvrd, i tako vi se na drugoj strani smijete, a mi gledajući one naše male sirotiće...

No ne mislite, da djeca imaju zlo srce na vas, što se vi tamo zabavljate, dok oni moraju nama da pjevaju sve onako zamoreni od duga puta, a malo i od zime? Ne, djeca su naprotiv čitavo veće sačuvala na usnama onaj svoj dragi smiješak. To je otuda, što u njima svaki i najtanji živac osjeća staru, rođenu goru Učku, koja ih svojom blizinom miluje i grije. I ako niste slučajno one večeri vi za njih ama baš ništa osjećali, osjetila je njih zemlja njihova rođena, njihovi mrtvi i živi. Djecu nisu smetala ni onolika prazna sjedala: ko zna da nisu kroz svoju živu maštu oni sami napunili dvoranu svojim dragim licima, i da se ujedared nije na jednoj stolici našla daleka majka, na drugoj otac, na trećoj djed i sve tako?

— Podmladak »Jadranske straže« 1934/35. godine

Malo nas je bilo, ali se od naše djece nismo mogli da otkinemo. Poklonili su oni nama lijepih pjesmica, i izvan svog obilnog programa, i tako se koncerat otegnuo iza jedanaeste.

I došlo, da se oprostimo s djecom i njihovim nastavnicama, s njihovim požrtvovnim zborovodjom, a nadasve s našim davnim prijateljem a njihovim direktorom i ljubljenim ocem g. Vojnović-Nakićem. K tim prezasluznim ljudima trebali bi mnogi u školu, da nauče, kako se i sa srcem može da radi na budućnosti naroda, naročito ovoga, na ovim našim izloženim točkama.

Onda smo izišli. Pred izlazom našeg Kina uzduh je još bio topao od silne ljudske rijeke, koja je malo prije iz njega provrla. Tu na ulici stajala su dva autobusa. U njih ukrcala se djeca i mi ih vidjesmo, kako malo zatim jure put Martinšćice, gdje će prenoćiti.

Bura je nemilo zavijala.«

— S priredbe gimnazijskog ogranka Crvenog križa šk. god. 1934/5.

Na školi je pored pjevačkog zbora djelovao i podmladak Crvenog križa, podmladak »Jadranske straže«, podružnica Ferijalnog saveza, kao i sokolsko društvo.

Organizacija »Jadranske straže« doprinosila je širenju jadranske svijesti ne samo među učenicima ove škole, već i među građanima Krka. Organizacija je tako postavljena da svaki razred ima svoje razredno rukovodstvo, ali svi razredi zajedno čine rukovodstvo škole. »Jadranska straža« bila je najbrojnija šk. godine 1934/35. — 215 članova. Predsjednik organizacije je Darko Franović, uč. VII razreda ove škole, koji će već tada odigrati određenu ulogu u naprednom omladinskom pokretu na ovoj školi. Vremenom ova organizacija do-

nekle mijenja sadržaj svoga djelovanja; pored sastajanja, predavanja za članstvo i van njega, kraćih ili dužih izleta u okolici Krka i slično, unutar organizacije osnovan je pjevački zbor koji je sudjelovao na đačkim zabavama u zajednici sa Ferijalnim savezom. Osnovana je i knjižnica podmlatka od poklona mjesnog odbora Jadranske straže, kao i poklona gospođe i gospodina Lapanja iz Krka. Osnovan je i tamburaški zbor s osam članova na inicijativu prof. Ljubomira Ajvaza.

Organizacija Ferijalnog saveza imala je svake godine sve više članova. Najznačajniji uspjesi ove organizacije očitovali su se u tome što su redovito organizirani izleti kako za članove a tako i za druge učenike. U dokumentaciji škole ističe se da su izleti organizirani uglavnom na Krku — Ponikve, Dunat, Punat, Vrbnik, Vrh, Kimpi, sv. Mikul, Kanajt, sv. Fuska, Lizer, Treskavac, Rudine, Baška, Dobrinj, te morskim putem oko Plavnika, Kormata ili Košljun. Pored ovih lokalnih, članovi Ferijalnog saveza odlazili su na dalje ekskurzije u Beograd, Zagreb, Plitvička jezera, Rab, Sušak ili Senj.

Šk. god. 1934/35. ferijalci krčke gimnazije osnovali su svoje malo svratište za članove Ferijalnog saveza sa svega 4 kreveta. Međutim, kako za sve organizacije, tako je i za ferijalni savez nedostatak prostorija predstavljao veliku nedaću u njihovu radu. Pokušaj da se više igra šah i stolni tenis urodio je plodom upravo iz tih razloga. Uostalom, isti će problem tištiti omladinu ove škole do najnovijih dana u kojima omladina stalno ističe isti problem.

Učenici ove gimnazije od prvih dana postojanja škole intenzivno se bave raznim granama sporta premda — istini za volju — nikada nisu postigli takve sportske rezultate koji bi se mogli isticati u tablicama rekorda.

Do 1910. godine na Krku nije postojalo ni jedno sportsko društvo. Te godine u Puntu je formirano fiskulturno društvo pod nazivom »Hrvatski sokol«, pa je i ono — već u samom početku — bilo smatrano nepoćudnim sa strane tadašnjih austrougarskih vlasti. Naime, tadašnji »Sokol« trebala je biti čisto slavenska organizacija koja je djelovala u svim slavenskim zemljama, a ispoljavala se slobodarska i napredna ideja. Članom »Sokola« mogao je postati svaki Slaven — bez obzira na vjersku ili nacionalnu pripadnost a sva sokolska društva u svim slavenskim zemljama imala su ista pravila, vježbačko odijelo i svečanu uniformu.

Nakon oslobođenja od talijanske okupacije 1921. godine »Hrvatski sokol« postaje »Jugoslavenski sokol«, a formirano je i društvo u Krku. Jasno, članovi ove organizacije postaju i učenici ove škole. Prvi starosta društva bio je dr Otmar Brovet, a načelnik Josip Uravić, čovjek koji će cijeli svoj život posvetiti sportu, koji će sve do 1970. godine neumorno ulagati svoj trud u odgajanju mladih prednjaka i uzornih gimnastičara.

Šk. godine 1931/32. — dakle u godini kada je nepotpuna gimnazija u Krku slavila svoju 10. godišnjicu postojanja — od 271 učenika škole, 225 ih je bilo učlanjeno i aktivno sudjelovalo u radu ovog društva.

Slijedeće školske godine broj članova raste na 249 učenika. Ove godine, pored nastupa u Krku, članovi društva nastupaju i u drugim mjestima otoka. Tako je 135 učenika ove škole sudjelovalo na II sletu sokolstva na Jadranu u Sušaku, a na pokrajinskom sletu u Ljubljani nastupilo je na jednoj vježbi 6 učenika i 6 učenica ove škole.

Javni nastupi privlačili su učenike i brojnost članstva u ovom prvenstveno sportskom društvu neprekidno raste, da bi šk. godine 1933/34. u njemu bilo 284 aktivnih učenika — 181 učenik i 103 učenice.

— Folklorna grupa gimnazije (prije rata)

Pored fiskulturne aktivnosti u društvu se 1935. godine otvara i plesna škola. Međutim, tokom cijelog tog predratnog perioda gimnazija nema svog ljetnog vježbališta niti svoje gimnastičke dvorane, nego se učenici služe spravama i dvoranom sokolskog društva. Prema vremenskim prilikama vježba se pred zgradom gimnazije i to uglavnom laka atletika i igre. U izvještajima škole redovito se isticalo:

»Bilo bi vrlo potrebno da se nadje ljetno vježbalište gdje bi učenici provodili svoje slobodno vrijeme zanimajući se raznim sportovima i igrama.«

Nastupom ratnih dana i talijanskom okupacijom zamro je svaki vid sportskog života na otoku. Nakon oslobođenja 1945. godine nastojalo se čim prije obnoviti djelovanje društva u svim većim mjestima

na otoku. Na Krku se odmah započelo sa formiranjem raznih sportskih sekcija kako u mjestu, a tako i na školi. Posebno se njeguje nogomet i laka atletika, da bi već 1946. godine bile formirane sekcije za plivanje, vaterpolo, odbojku i gimnastiku, iako je gimnastičko društvo osnovano tek u studenom 1947. godine. Bilo je to u stvari prvo gimnastičko društvo na području Hrvatskog primorja. Učenici ove škole, zatim učenici niže gimnazije, pa ponovno obnovljene potpune gimnazije, bili su vrijedni članovi ovog društva koji će nastupati na svibanjskim sletovima, posebno na sletovima »Bratstva i jedinstva«. Godine 1949. održan je takav veliki slet u Rijeci na kojem je Krk bio zastupljen sa 80 članova. Oni su nastupili u masovnoj vježbi »Dižimo brigade« koju je sastavio Frane Žic, nastavnik fiskulture na Vojnoj akademiji JNA u Beogradu.

— Na Titov rođendan 25. V 1946. godine

Vježbači ovog društva nastupaju na svečanim akademijama, prigodom dočeka i ispraćaja Titove štafete, na sletovima na otoku i van njega. Posebno valja istaći nastup naših vježbača na republičkom sletu u Zagrebu 1953. godine — 6 članica i 16 omladinki, 1957. na Gimnaestradi u Zagrebu — 12 omladinki, na saveznom sletu u Beogradu 1959. godine sa 8 pionirki, 12 pionira, 6 omladinaca, 8 omladinki, 6 članica i 4 starije članice. Na ovom su sletu omladinke dobile dvije zlatne plakete, članice srebrnu, a stariji članovi plaketu. Naredne godine — 1960. na sletu »Bratstva i jedinstva« u Novom Mestu nastupilo je 20 članica i 12 omladinki, da bi 1961. godine na kotarskom

— U čast Titovog rođendana 25. V 1946. godine

sletu u Rijeci nastupilo čak 110 vježbača. Te je godine i u Krku održan veličanstveni slet na kojem je učestvovalo oko 1000 učesnika, uglavnom učenika krčkih škola. Repriza kotarskog sleta održana je 18. lipnja 1961. u Senju i ovdje je nastupilo 110 naših članova.

Premda kotarskih sletova više nema, učenici ove škole i danas se aktivno bave raznim sportovima. Nogometna reprezentacija Krka uglavnom je sastavljena od naših učenika; rukometašice ove škole godinama su u stvari reprezentacija grada. I u ostalim sportovima — odbojci, malom nogometu, šahu, stolnom tenisu, plivanju i vaterpolu učenici ove škole nastavljaju tradiciju svojih prethodnika koji su u stvari i inicirali i razvijali osnovne vidove sportova u toku prijeratnog vremena.

Međutim, zbog premalog broja učenika škola nema dovoljno sati da angažira svog profesora za fizički odgoj. Time je dovedeno u pitanje i opće održavanje sati fizičkog odgoja posebno u zimskim mjesecima jer ni danas — kao ni ranije — nema fiskulturne dvorane, a dvorana DTO »Partizan« u Krku koristi se za potrebe dviju škola — osnovne i gimnazije.

5.

Školska godina 1940/41. završila se ulaskom Jugoslavije u rat. Školska dokumentacija — posebno glavni katalozi — svi odreda sadržavali su klauzulu slijedećeg sadržaja:

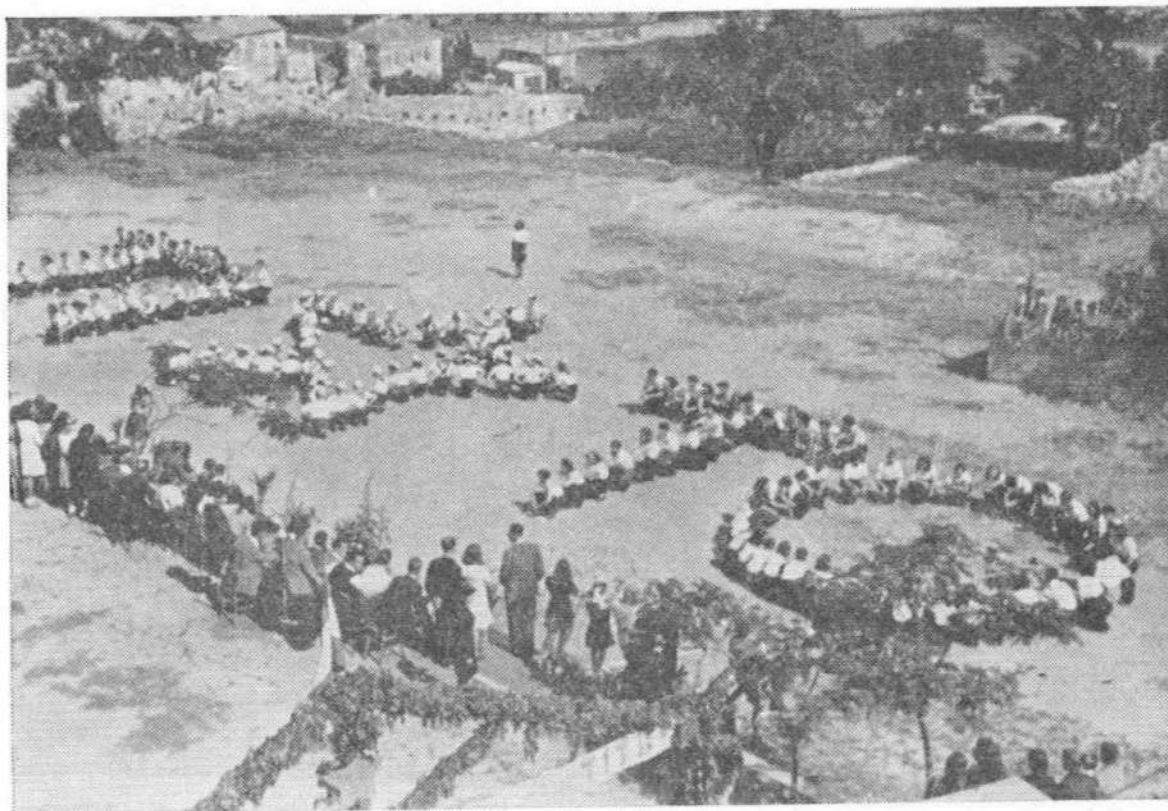
«Zbog izvanrednih prilika, nastalih ratom, školska je godina završena prije vremena, a godišnje svjedodžbe izdane su učenicima na talijanskom i

hrvatskom jeziku s ocjenama kako slijedi: za uspjeh odličan — ottimo, vrlo dobar — lodevole, dobar — buono, slab — insufficiente, rdjav — affato insufficiente. Za vladanje: odlično — ottima, vrlo dobro — molto buona, dobro — buona, loše — cattiva.

Mjesta koja su potpala pod Italiju na obje strane svjedodžbe pisana su talijanskim imenima ;ostala mjesta kao i vlastita imena pisana su s jedne strane svjedodžbe talijanski (u koliko su se mogla prevesti), a s druge strane hrvatski.«

Datum bilješke jedinstven je za cijelu školu — Veglia, 17 giugno 1941.

Travnja 1941. godine uselila se u školsku zgradu talijanska vojska. Tijekom svibnja smijenjen je direktor Ivan Dorčić, a uprava je povjerena profesoru Josipu Battinici, da bi tijekom lipnja iste godine svi nastavnici realne gimnazije u Krku bili pozvani da uredi poslove

— Proslava Titovog rođendana 25. V 1946. godine

oko izdavanja svjedodžbi. Nakon toga, čuvari zbirke predali su iste prema knjizi inventara. Tom je prilikom utvrđeno da su u vremenu od travnja do lipnja 1941. iz fizikalnog kabineta odnesene sve vrednije sprave. Isto tako iz nastavničke su knjižnice nestale sve znanstvene vrijedne knjige. Nakon toga nastavnici su pozvani u zbornicu, gdje im je colonello (pukovnik) Besta, među ostalim, rekao da u službu neće biti primljeni oni nastavnici koji nisu s područja koje je prema

sporazumu od 18. svibnja 1941. godine pripojeno Italiji (»territorio annesso« prema »sporazumu« između Kraljevine Italije i tzv. Nezavisne države Hrvatske potpisanom u Rimu naznačenog datuma).

Dolaskom Talijana školstvo je prešlo u njihove ruke, posebno pak osnovno školstvo u koje su dovedeni njihovi nastavnici i u kojima se započelo sa sistematskim odnarođavanjem učenika ovoga otoka. Na svakom koraku isticana su upozorenja da se »pozdravlja na rimski način, a govori talijanskim jezikom« (si parla italiano, si saluta romanamente).

Vinka, Vjera, Mate i Nikola postali su Vinca, Viera, Matteo i Nicoló... Elisabetta, Giuseppe, Gregorio, Vincenzo, Luigi ili Natale. Zvonimir — lijepo nacionalno ime, kojim se oduvijek ponose Hrvati, posebno onih mjesta koja su tijekom povijesnih događaja bila vezana za ime hrvatskog kralja Zvonimira — postao je Svonimiro, Nedjeljko — Nedelico, Ljubica — Violetta, Zlatko je postao Aurelio, a Jasna — Chiara, dok je još jedno izrazito nacionalno ime Krešimir postao Crescimiro. »Pošteđeni« su ostali jedino Mladen, Nada, Radoslav, Zlatan i Danica, a naprosto nevjerojatno — ostalo je nepromijenjeno i ime Tomislav, ali sve samo u početnim danima okupacije, da bi i oni kasnije dobili talijanizirani oblik imena. Prezimena su izgubila »č« i »ć« tako da su učenici postali Brnic, Crncic... a njihovi roditelji — impiegati (činovnici), operai (radnici), agricoltori (poljoprivrednici), falegnami (stolari), commercianti (trgovci) i dr. Mladići i djevojke rođeni na otoku, koji su Hrvati naselili pred gotovo milenij i pol, prema novim ispravama rođeni su u mjestima koja se nazivaju: Susanna (Sužanj), S. Fosca (Sveta Fuska), S. Vito (Sv. Vid), Malinsca, Crasse (Kras), Dobrigno (Dobrinj), Castelmushio (Omišalj), Zupagna (Županj), Ponte (Punat), Verbenico (Vrbnik), Gabogne (Gabonjin), Poglizza (Poljica), Cornicchia (Kornić). Cresani su rođeni u Cherso, dok su oni iz Preka postali stanovnici iz Oltre, oni sa Raba iz Arbe, Bakra iz Buccari, a mještani iz susjedne Crikvenice iz Cerquenizza.

Školska godina 1941/42. započela je u listopadu 1941. pozdravom talijanskoj zastavi i govorom novopostavljenog direktora Narcisa Cettinea, ranijeg direktora talijanske gimnazije u Opatiji. Svi nastavnici — osim trojice — otišli su u tzv. NDH, a Battinica je premješten u Šibenik, tako da su početkom školske godine na školi radila šestorica nastavnika Jugoslavena i tri Talijana.

Broj učenika smanjen je posebno u I razredu. Jer, dok je tijekom prethodnih godina u I razred upisivano od 48 do 104 učenika, ove će se godine upisati svega 22 učenika. U odnosu na prethodnu godinu upisano je 148 učenika manje, odnosno šk. godine 1940/41. 408 učenika, a ove godine svega 260 učenika. Pored smanjenja broja učenika u I razredu evidentno je pao broj učenika i u višim razredima — u V 28 prema 39 prethodne godine, u VI 24 prema 28, u VII 22 prema 34, te u VIII razredu 17 prema 31 učeniku. Uzrok ovome svakako su ratne prilike, ali ponajviše odlazak većeg broja učenika iz Istre i drugih Hrvata koji su prešli na kopno u hrvatske škole.

Nastojanja talijanskih okupacionih vlasti nisu ničim bila zakamuflirana. Talijani nisu ničim sakrivali svoju želju da se prekine sa svim onim što je hrvatsko. Svi natpisi na našem jeziku zamijenjeni su talijanskim, prestale su stizati novine na hrvatskom jeziku, školske su biblioteke spaljene, a nadomjestile su ih ogromne količine talijanske literature od koje su učenici zbog suviše skromnog poznavanja talijanskog jezika imali vrlo malo koristi. Među spaljenim knjigama našle su se i knjige bivše pazinske gimnazije — ukupno 952 knjige — koje je ova škola šk. god. 1934/35. dobila od Potpornog društva bivše gimnazije u Pazinu. A, kako li su se samo osjećali hrvatski nastavnici na ovoj hrvatskoj gimnaziji koja je preko noći postala — Ginnasio reale Veglia? Pedantni u ostvarivanju svojih planova denacionalizacije, talijanski su nastavnici u službenu dokumentaciju unosili zvanične opaske ili napomene samo na talijanskom jeziku. Evo nekoliko primjera za tzv. *giudizio finale* (završno mišljenje, mišljenje o učeniku na kraju školske godine):

»Ottimo elemento, intelligentissimo, attentissimo, non si stanca mai, è maturo e dà ottimo affidamento« ili »Volonteroso, intelligente, si è applicato un po'tardi ha buona fantasia, scrive bene, buona conoscenza dell'Italiano«

što bi u prijevodu značilo:

»Odličan element, vrlo inteligentan, vrlo pažljiv, ne umara se nikada, zreo je i od njega se mnogo očekuje«, odnosno »Vrlo vrijedan, inteligentan, malo se uključio sa zakašnjenjem, ima razvijenu maštu, piše dobro sa dobrim poznavanjem talijanskog jezika«.

Ovakve klauzule stajale su uglavnom tijekom druge ratne godine kada je u nižim razredima organizirana nastava na talijanskom nastavnom jeziku. Hrvatski se jezik učio poput njemačkog jezika kao strani jezik sa po tri sata tjedno. U toku šk. god. 1941/42. talijanski se jezik predavao u svim razredima najmanje šest sati tjedno u redovitoj nastavi, a u izvanrednoj nastavi kada je god bilo »nužno zamijeniti hrvatskog nastavnika«.

Školska godina 1942/43. započela je u mjesecu listopadu dijeljenjem talijanskih knjiga učenicima, te govorom direktora koji je napao rad hrvatskih nastavnika u protekloj godini. Prvi razred gimnazije pretvoren je u čisto talijansko odjeljenje sa talijanskim nastavnim jezikom. Hrvatski nastavnici Krstulović i njegova supruga Nevenka, rođena Deanović, te Ivanka Mrakovčić i Pirošek bili su uhapšeni i deportirani, a postavljeni su novi nastavnici Talijani i J. Lazarić, poznat po svojem držanju za vrijeme okupacije ne samo učenicima gimnazije, već i ostalom građanstvu.

Ove se školske godine stanje još više pogoršalo kako po broju učenika, a tako i u pritisku koji su okupacione vlasti vršile na teritoriji »koja je zauvijek njihova«. Broj učenika pada na 245, a i taj broj rezultat je relativno povoljnih uvjeta koje je za veći broj siromašnih učenika pružao đlački internat.

Broj učenika ove školske godine po razredima:

I 25, II 15, III 48, IV 51, V 31, VI 24, VII 26 i VIII 25. Međutim, valja istaći da ni u internatu nisu cvjetale ruže. Jer, osim relativno dobrog smještaja za ratne uvjete, ovdje je omladina bila izložena svojevrsnom šikaniranju odgojnog osoblja i uprave (sve sami Talijani!) s montiranim prislušnim uređajima u učionicama.

Iako je već tijekom šk. god. 1941/42. u nižim razredima svih škola izvršeno prisilno upisivanje u GIL, tijekom ove školske godine ovaj je pritisak pojačan. Školski praznici za mnoge značili su obavezno cjelodnevni boravak pod nadzorom talijanskih nastavnika — ujutro u školi od 8 do 12 sati, a nakon ručka kupanje, odmaranje i politička nastava do spuštanja zastave.

Već travnja 1941. godine započelo je odvođenje naših ljudi u internaciju. Odvođenja se nastavljaju, život postaje sve nesigurniji. Nastupilo je vrijeme za koje Čedo Žic u svom dnevniku s danom 23. travnjem 1941. godine kaže:

»Jer — živimo u doba koje je moralo doći — premda ta historijska nužnost ništa manjim, nego čak strašnijim čini tragediju ove generacije koja gubi školske godine, gubi svoje živote na frontovima, svoju mladost u logorima, svoju mladenačku bezbrižnost u brizi za goli život...«

6.

Želja slobodarskog naroda da živi na svome, bez tuđeg gospodstva i tutorstva, potpuno slobodan i nezavisan, nije ni u ovim teškim trenucima napuštala naše ljude, posebno našu omladinu. Tijekom talijanske okupacije na ovoj gimnaziji djeluje organizacija mladih komunista i njihovih simpatizera koja će i svojom akcijom uoči kapitulacije Italije pokazati svima svoju vrijednost. Ova je organizacija (premda je već ranije bilo vidljivo da je ona postojala i prije rata!) organizirano djelovala već u mjesecu kolovozu 1942. godine na čelu sa Živkom Franolićem (sada rukovodilac Šumarije, Krk) kao sekretarom aktiva. Uz sekretara, odlazili su na sastanke u Kornić kod Petra Kremenića (također učenika ove škole koji je član kotarskog rukovodstva SKOJ-a) i Vlado Tomašić i Miloš Zorzut, da bi im se nešto kasnije pridružili Čedo Hrast, Emerik Crnošija i Krsto Uglješić, te radnici — pomorci ukrcani na brodu »Elka« (koji se dugo remontirao na krčkom škveru) — Ive Jakir i Stanko Šegvić. Od navedenih poginuli su tijekom NOB-a Kremenić, Tomašić, Crnošija i Uglješić. Pored navedenih skojevaca na školi je djelovala velika grupa mladih rodoljuba koji su usko povezani sa Skojem izvršavali razne zadatke kako među talijanskim vojnicima, a tako i među građanima Krka. Među omladincima spominjemo Slavka Nikolića, braću Dušana i Ivu Linardića — kasnije poginuli u NOB-u te Blaženku Tićac, Pinu Skomeršić, Nadu Malinarić, Svjetlanu Volarić, sestre Gvozdenović, Ivana Mezulića, Ljubomira Desantića, Ivana Antončića, Vladu Kraljića, Antu

Lovrića, svršene učenike gimnazije Vladu i Ivu Madroniča, te omladince van škole Ivana Avseca, Franju Orlića, Srećka Skomeršića, Milutina Manestra, te Milivoja Jurasu i Petra Žgaljića — dvojica posljednjih kasnije su poginuli u NOB-u. Nakon kapitulacije Italije sva je školska omladina organizirano djelovala pod rukovodstvom Skoja i Usaoha, mada su uvjeti za organizirano djelovanje za vrijeme njemačke okupacije bili daleko nepovoljniji, a i omladine je bilo manje jer je dio otišao u partizane, dio je izginuo do 1943. godine, a dio omladine rasturio se po ostalim mjestima na otoku. Prema riječima Živka

— Grupa omladinaca Krka pred polazak u borbu 1943. god.

Franolića i Čede Hrasta, sada direktora Hotelskog poduzeća u Krku, koji su nam iznijeli svoja sjećanja na djelovanje ove skojevske grupe i druge krčke, mahom školske omladine, jasnu i bezrezervnu podršku mladima od nastavnika na ovoj školi u to je vrijeme pružio prof. Ante Škoflić, kojeg su u vrijeme njemačke okupacije uhapsili i odveli u njemački koncentracijski logor.

Mladi su skojevci odlazili čak po tri puta tjedno na sastanke u Kornić gdje su dobivali propagandni materijal koji je tiskao Okružni komitet s ciljem da se propagandno djeluje u talijanskoj vojsci. Tijekom ljeta 1943. na tim se sastancima govorilo o predstojećoj kapitulaciji Italije, pa su im i date upute da se u određenom trenutku povuku iz Krka i priključe našim jedinicama koje se sa kopna stiće na otok. Ovim je partizanskim jedinicama grupa skojevaca trebala poslužiti kao vodička služba do Krka i u samom gradu u kojem je tada

bilo stacionirano gotovo 500 talijanskih vojnika kopnene vojske, marinaca, karabinjera, financa i policajaca (questurina).

Kapitulacija Italije iznenadila je mnoge, pa tako i mlade neiskusne skojevce. Ipak, predvođeni u određenom momentu zrelošću i odvažnošću svršenog gimnazijalca, aktivnog oficira bivše Jugoslavije — Vladom Madroničem, omladinci su od talijanske komande grada zatražili oružje. U pratnji Madroniča bio je Ante Lovrić, dok su ostali stajali na terasi hotela »Jugoslavija« (danas pansion »Krk«). Talijanski je pukovnik odobrio da uzmu sanduk starojugoslavenskih pušaka i odgovarajuću municiju koja se nalazila u dvorani ispod općine (sada dvorana DTO »Partizan«, Krk). Naoružani makar i skromnim pješadijskim naoružanjem, skojevci su sa svojim kolegama gimnazijalcima i vanškolskom omladinom pristupili razoružavanju Talijana. Negdje do pola noći gotovo su svi talijanski vojnici položili oružje. Ali, kako se u Krk sa raznih strana slijevala vojska, mladići su nastavili sa razoružavanjem bez prekida do narednog dana u podne. Istovremeno s razoružavanjem oni su uz pomoć građanstva organizirali stražarsku službu kod svih važnijih objekata sve do dolaska naših odreda sa kopna.

Poslije talijanske kapitulacije, nakon što se vojska i drugi talijanski funkcioneri povukoše iz Krka, omladinci su formirali prvi dobrovoljački odred koji je uskoro napustio Krk i uputio se u neposredan borbeni okršaj sa ustašama kod Karlobaga. Na žalost sviju, gotovo svi iz ovog odreda poginuli su u tom prvom okršaju (sjećanja Živka Franolića i Čede Hrasta).

Školska godina 1943/44. započeo će znatno kasnije od uobičajenog termina za početak nastave — početka rujna. Razlozi su višestruki, ali najznačajniji je svakako, odlazak većeg broja gimnazijalaca viših razreda u NOV, kao i dolazak njemačkih okupacionih trupa 8. listopada 1943. godine. Poput Talijana, i njemačka je vojska uselila u prostorije škole.

Negdje oko 20. studenog 1943. godine njemački je komandant pozvao nastavno osoblje svih škola u Krku i odredio da sve škole koje imaju dovoljno uvjeta, započnu s normalnim radom. U to je vrijeme uporedo s ovom gimnazijom u Krku, postojala i talijanska »Scuola media« (prema zapisniku Nastavničkog vijeća gimnazije u Krku od 23. studenog 1943. godine). Profesor Ante Škoflić postavljen je za direktora obiju škola, dok je za »vicepreside« (zamjenik ili pomoćnik direktora) imenovan G. Vicino. Slijedio je dogovor radi korištenja prostorija za »scuola media« u zgradi hrvatske gimnazije. Početak obuke određen je za 24. studenog 1943. godine i to za 4 niža razreda. Koristi se nastavni plan koji je bio na snazi za vrijeme banovine Hrvatske. Međutim, komandant mjesta naredio je da se moraju otvoriti i viši razredi ako ima dovoljan broj učenika i nastavnika. Prema upisnicama prethodne godine pretpostavilo se da bi u V razred moglo biti upisano od 20 do 35 učenika, u VI razred od 15 do 20, u VII od 10 do 12, te u VIII razred od 8 do 12 učenika. Nakon provedenog upisa stanje broja učenika izgledalo je ovako:

I 26, II 20, III 9, IV 18, V 38, VI 16, VII 17, te VIII 15 učenika.

Jasno, broj učenika jako je smanjen, zbog naprijed navedenih razloga, a djelomično i zbog saznanja da su Nijemci sposobni da izvrše represalije nad nedužnim stanovništvom, pa i među đacima gimnazije što su pokazali npr. i 1941. godine u Kragujevcu. Dio omladine ne želi da nastavi školu zbog bojazni od mogućih odmazdi zbog držanja u vrijeme talijanske okupacije ili »prve slobode« kako se tada govorilo za razdoblje između kapitulacije Italije i dolaska njemačkih jedinica.

Bilo je to vrijeme kada je na Krku u cjelosti organizirana vojna i politička vlast narodnooslobodilačkog pokreta. Pored komandi mjesta i otoka postoje narodnooslobodilački odbori kotara i svih mjesta, postoje kotarska rukovodstva svih društveno-političkih organizacija — KPJ, Skoja, Usaoha, AFŽ-a i dr. Bilo je to vrijeme kada je na Krku otvoreno djelovala udarna grupa, kada su preko Krka održavane veze sa oslobođenim teritorijem u Dalmaciji i našim jedinicama na kopnu. U svjetlu tih značajnih historijskih činjenica početkom 1944. godine na školi je zabilježen svojevrsan kuriozitet. Naime, prema zapisniku nastavničkog vijeća gimnazije od 3. siječnja 1944. godine u vijeću je zaključeno da se »zbog nemogućnosti otvaranja internata (zaposjela ga je njemačka vojska) ili đačke autobusne linije, svakog tjedna pođu u Omišalj na dva dana po tri nastavnika, koji će tamo davati direktive za samostalan rad tamošnjih učenika kojih ima oko 60 i koji će na taj način lakše i spremnije moći na kraju šk. godine 1943/44. polagati ispit kao privatni učenici. Ukoliko ima dovoljno privatnih učenika u Vrbniku, učinit će se isto kao i za Omišalj.«

U toku mjeseca prosinca 1943. godine otvoren je V i VI razred, a od siječnja 1944. godine proradit će i VII, odnosno VIII razred.

Dana 14. travnja 1944. godine u 9 sati prije podne sastalo se nastavničko vijeće gimnazije na izvanrednu sjednicu. Pod 2. točkom dnevnog reda — »nova situacija zbog nedolaženja učenika u školu« rješavano je kako slijedi:

»Nastavnički savjet konstatira, da velika većina redovitih učenika nije poslije uskrasnih praznika došla u školu dne 12. IV 44. iz nama nepoznatih razloga.

Dne 12. travnja 1944. održala se obuka samo u I. i II. razredu. U ostalim razredima obuka se nije mogla održati, jer nije došao dovoljan broj učenika, t. j. 1/3. (u VIII razred ni jedan, u VII samo jedan, u VI samo dvije učenice, u V ni jedan, u IV samo dvoje, u III samo dvojica). Učenici od III do VIII r. upućeni su kući s time, da će sutra — 13. IV 44. za te razrede biti redovita obuka, ako u školu dodje bar jedna trećina učenika.

Dne 13. travnja 1944. nije bilo obuke, jer učenici nisu došli u školu. Došla su samo trojica u II r. (od 22 uč.) i devetorica u I r. (od 45 uč.) U ostalim razredima nije bilo ni jednog učenika. Nastavnički savjet jednoglasno zaključuje, da zamjenik ravnatelja, u koliko još koji dan bude ista situacija, obavijesti više školske vlasti o svemu, što je u vezi s tim problemom i da zatraži savjet, što treba da se radi.«

Međutim, jasno je da je nastavničkom vijeću bio poznat razlog nedolaska učenika u školu. Bilo je to vrijeme pojačane partizanske djelatnosti protiv njemačkih garnizona na otoku. Naše su vlasti — poučene iskustvom moguće njemačke odmazde — htjele osigurati živote mladih ljudi ovoga otoka. Zbog dobro organizirane akcije, nastava je u cijelosti prekinuta u VII i VIII razredu gimnazije, kao i u svim školama na otoku, dok su ostali nazredi ove gimnazije — poglavito učenici putnici — bojkotirali obuku. Oni koji su stanovali u Krku, pod jakim pritiskom Nijemaca, morali su ići u školu i za njih je nastava trajala sve do srpnja 1944. godine. Godišnje su svjedodžbe izdate 14. kolovoza 1944. godine. Ovdje valja istaći da su u glavnoj knjizi učenika za tu školsku godinu uneseni datumi kada su prekinuli pohađanje nastave, a da je u glavnoj knjizi učenika VII razreda unesena klauzula »učenik je po naređenju nar. vlasti napustio školu« za slijedeće učenike: Oskar Franković, Čedomir Hrast, Ratka Reljić, Rudolf Wilhelm, Zlatan Maračić, Ivan Udina, Svjetlana Volarić i Ljiljana Žic.

Ovim učenicima, kao i onima koji su pozitivno ocijenjeni prilikom istupa iz škole shodno uputstvu referenta Okružnog NO-a za Hrv. Primorje i odluke nastavničkog zbora od 12. srpnja 1945, priznat je razred koji su polazili.

Dana 22. svibnja 1944. godine uhapšeni su i odvedeni u logor direktor prof. Ante Šepić, honorarni nastavnik ove škole, Ivo Madronić, te više učenika: Josipa Skomeršić, Franko Žic, Blaženka i Nikola Tićac, Danica Žic, Ivan Albaneže, Ivan Fabijanić, Radmila Žic, Marica Orlić i Ante Lovrić.

Mnogi učenici otišli su u NOV. Prema ljetopisu škole u NOB su učestvovali: Nikola Pindulić, Vladimir Bačić, Ivan Barić, Oskar Franković, Vladimir Lužina, Vjekoslav Moturić, Zlatan Šverko, Prerad Antončić, Ivan Grego, Dušan Kašteku, Bogumil Kumbatović, Dragan Milčetić, Ivan Mrakovčić, Ivan Trubić, Sretan Manestar, Nikola Dujmović, Srećko Jurina, Živko Franolić, Ivan Mavrović, Josip Pavačić, Ivan Maretić, Marcel Weli, Marko Vukasović, Nikola Hero, Čedomir Hrast, Ivan Radić, Vladimir Perković, Ratka Reljić, Vilka Gvozdenović, Anđelo Maračić, Stanislav Kauzlarić, Antun Žic, Petar Bogović, Miloš Zorzut. Vjerojatno ovim popisom nisu obuhvaćeni svi ondašnji učenici ove škole, a postoji zaista velika vjerojatnost da nisu obuhvaćeni mnogi raniji učenici koji su polazili školu prije početka II svjetskog rata. Isto tako, ovim popisom nisu obuhvaćeni svi oni učenici koji su svoje živote položili u temelje nove Jugoslavije. Popis ovih učenika i nastavnika dat će se pregledno u tijeku izlaganja u kronologiji povijesti ove škole.

Iako smo o tome već djelomično govorili, dužnost nam je da istaknemo kako je od oslobođenja otoka Krka, odnosno cijele Jugoslavije, prošlo 26 godina, i još uvijek se neraspolaže točnim podacima za sve učenike i nastavnike učesnike NOB, odnosno za sve učenike nastavnike koji su u redovima NOV, kao terenski radnici ili deportirani poginuli u toku NOB-a. Uprava škole je u povodu 50. obljetnice

KPJ i SKOJ-a putem Općinskog komiteta SKH Krk uputila zamolnicu svim komitetima SKH na području Istre, Primorja i Zadra ali ni od koga nije dobila ni jedan podatak. Putem sredstava javnog obavješćavanja («Novi list» i Radio-Rijeka) upućeni je poziv svima onima koji raspolažu sa određenim podacima o poginulima da obavijeste upravu škole. I u ovoj akciji rezultati su bili vrlo oskudni. Prema tome, ostaje i dalje zadatak da se ispita mogućnost saznavanja imena učesnika, odnosno imena poginulih kako bi im se sadašnja škola mogla odužiti makar simboličnim postavljanjem spomen-ploče s njihovim imenima.

Zbog toga i ovom prigodom molimo sve bivše učenike ove škole, roditelje učenika i sve one koji raspolažu autentičnim podacima o učenicima i nastavnicima ove škole (bez obzira koje su godine polazili školu ili koji su razred završili) koji su poginuli u NOR-u ili kao žrtve fašističkog terora, da nam to jave kako bismo mogli pristupiti definitivnoj izradi spomen-ploče na ovoj školi.

U tijeku narodnooslobodilačke borbe poginuli su:

Boris ANZULović, sin pok. Mata, rođen u Novigradu 14. studenog 1920.

Nikola BOLMARČIĆ, sin Amaliije, rođen 6. studenog 1921. u Malinskoj

Emerik CRNOŠIJA, sin Josipa, rođen 10. studenog 1925. u Ugljanu

Darinka DOMIJAN, kći Ante, rođena 1. siječnja 1927. god. u Rabu

Miljenko DOMIJAN, sin Ante, rođen 14. svibnja 1924. u Puntu

Miroslav GRAKALIĆ, sin Josipa, rođen 19. svibnja 1917. u Medulinu

Nevenka KOVAČIĆ, kći Stjepana, rođena 1. siječnja 1928. u Bakru

Petar KREMENIĆ, sin Petra, rođen 17. studenog 1923. u Korniću

Branko LAGINJA, sin Antuna, rođen 20. ožujka 1919. u Puži (Istra)

Dušan LINARDIĆ, sin Ivana, rođen 29. ožujka 1925. u Gabonjinu

Ivan LINARDIĆ, sin Ivana, rođen 6. prosinca 1923. u Gabonjinu.

Zlatan MARAČIĆ, sin Pravdoslava, rođen 18. siječnja 1921. u Zagrebu

Andrija MRAKOVČIĆ, sin Andrije, rođen u Puntu 6. ožujka 1915.

Ljubomir MRAKOVČIĆ, sin Ernesta, rođen 10. srpnja 1918. u Voloskom

Vjekoslav NIKOLIĆ, sin Antona, rođen 11. svibnja 1925. u Krku

Ivan RADOŠEVIĆ, sin Jakova, rođen 15. listopada 1915. u Medulinu

Stanislav RADOŠEVIĆ, sin Jakova, rođen 9. studenog 1918. u Medulinu

Marija RADOVIĆ — nedovoljno provjereno!

Vjekoslav STOJAN, sin Ivana, rođen 21. lipnja 1924. u Rabu

Marijan TOMAŠIĆ, sin Ivana, rođen 2. srpnja 1924. u Bašćanskoj Dragi

Ljubinko TURATO, sin Jurja, rođen 10. listopada 1922. u Omišlju

Krsto UGLJEŠIĆ, sin Vladimira, rođen 4. travnja 1924. u Božavi
Franjo VUKASOVIĆ, sin Marka, rođen 30. listopada 1924. u Baški
Ivan-Čedo ŽIC, sin Ivana, rođen 22. lipnja 1922. u Krku.

Crnošija, braća Linardić, Tomašić, Nikolić i Uglješić poginuli su kao pripadnici prvog dobrovoljačkog odreda u borbama s ustašama kod Karlobaga 1943. godine, dok su ostali poginuli ili strijeljani na raznim mjestima i u razno vrijeme.

Ovaj nedostatak podataka odnosi se naročito za učenike s području Istre i Dalmacije, jer se za učesnike NOR-a s područja otoka Krka podaci mogu lakše srediti. Uostalom, tu može ostati van evidencije tek poneki učenik — većina je popisom obuhvaćena.

Odvođenjem prof. Ante Škoflića, uprava škole privremeno je povjerena prof. Ljubici Oršić.

Prema odluci Upravnog povjereništva u Sušaku održan je viši tečajni ispit, ali samo pismeni dio, dok se usmeni dio nije održao.

U školskoj godini 1944/45. nastava se nije održavala s motivacijom — pogibelj od aviona, a u stvari učenici nisu došli u školu unatoč upisima koji su izvršeni od 8. do 12. listopada 1944. godine zbog već ranije istaknutog stava partizanskih komandi na otoku Krku.

Za početak školske godine 1944/45. upisno je samo 59 učenika i to: I 8, II 16, III 11, IV 4, V 6, VI 4, VII 9 i VIII 1 učenik.

Tijekom prve polovice studenog 1944. godine u zgradu škole uselila se njemačka vojska, pa je i to jedan od »razloga« što se s nastavom ne može početi. Na sjednici nastavnčkog vijeća od 29. prosinca 1944. raspravljalo se o upozorenju komandanta grada (preko krčkog gradonačelnika) da su njemački vojnici prodrli u zbornicu gdje ima dragocjenih aparata, te da za eventualne štete njemačka komanda neće snositi nikakve odgovornosti. Nakon pregleda, ustanovljeno je da štete nema, ali je zaključeno da se školski predmeti i arhiva trebaju čim prije iznijeti. Budući da su njemački vojnici i po drugi puta prodrli u prostorije koje je škola uspjela zadržati za sebe, nastavničkom je vijeću obećano da će se u zgradi suda naći prostorija u koju bi se privremeno prenio inventar škole i arhiva. Od ovoga obećanja nije bilo ništa, pa je zamoljen župni ured u Krku da dozvoli preseljenje materijala u »Mahničev dom« (sada Dom kulture). Da li je do preseljenja došlo nije moguće utvrditi, ali se pretpostavlja da preseljenje nije uslijedilo zbog »nedostataka materijalnih sredstava«. Ipak, treba ustanoviti da je veliki dio arhive krčke gimnazije uništen, da su spašene uglavnom upisnice učenika (glavne knjige), knjige završnih ispita i ponešto ostalog materijala, dok je ostalo uglavnom propalo. Ovo se posebno odnosi na materijal koji je vođen za vrijeme talijanske okupacije iz kojeg su vremena sačuvani samo glavni registri s tromestralnim, odnosno konačnim ocjenama.

Dana 17. travnja 1945. godine jedinice Jugoslavenske armije oslobodile su otok Krk, a nakon cjelodnevnih uličnih borbi oslobođen je i grad Krk. Za oslobođenje otoka pale su nove žrtve. Pale su žrtve i za oslobođenje susjednih otoka Cresa i Lošinja, a među njima i uče-

nik ove škole — Franjo Vukasović, čije su mrtvo tijelo prenijeli njegovi školski i ratni drugovi u rodno mjesto Bašku.

Ova škola s posebnim zadovoljstvom ističe da je školske godine 1934/35. završio IV razred, a ujedno polagao i niži tečajni ispit Marijan BADEL, narodni heroj.

Prema do sada sređenim podacima o poginulim nastavnicima, znamo za herojsku smrt Viktora MIHOVILIĆA, rođenog 25. listopada 1910. godine u Segovini. Maturirao je u Karlovcu, a diplomirao matematiku i fiziku na Zagrebačkom sveučilištu 1934. godine. Pored službovanja u Krku gdje je bio povezan sa organizacijom KPH i gdje je imao izvanredne zasluge u organiziranju i pomaganju revolucionarne djelatnosti mladih gimnazijalaca, službovao je u Kamenici i Karlovcu. U Karlovcu je boravio već 1939. godine i aktivno radio u mjesnoj partijskoj organizaciji. Uhapsili su ga Talijani u Krku tijekom svibnja 1941. godine, interniran, a zatim prebačen u tzv. NDH. U Karlovcu je radio ilegalno, a neko je vrijeme bio i član Vojnog komiteta koji je radio u domobranstvu. Krajem 1943. i početkom 1944. godine bio je član Mjesnog komiteta KPJ Karlovca. U listopadu 1944. godine došlo je do provale u partijsku organizaciju u Karlovcu i profesor Viktor Mihovilić je 16. listopada 1944. godine uhapšen. U zatvoru je mučen i prerezao si je žile na ruci, ali su ga ustaše objesili kao taoca 28. prosinca 1944. godine — u osvit slobode — na željezničkoj pruzi Karlovac — Zagreb, na izlazu iz Karlovca. Mrtvo tijelo Viktora Mihovilića visjelo je tri dana.

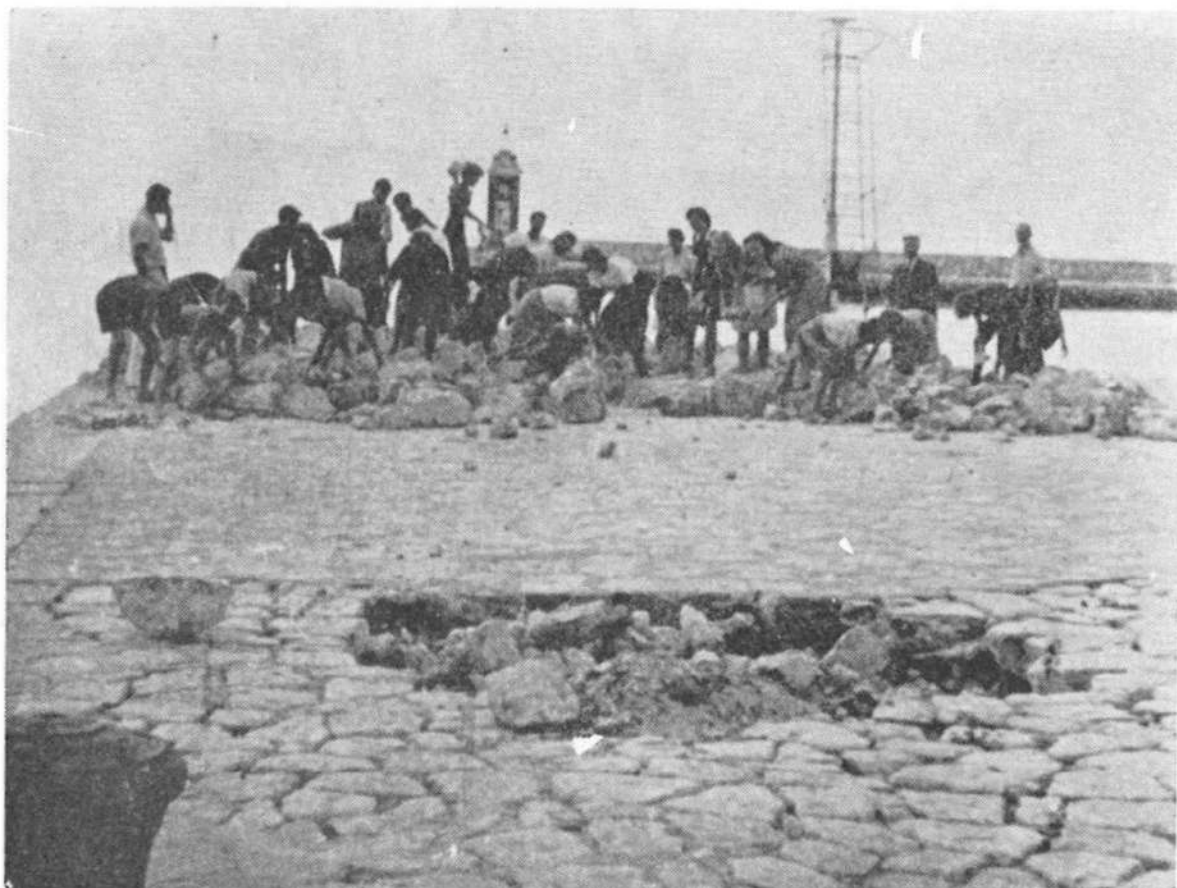
7.

Još za vrijeme njemačke okupacije — neutvrđenog datuma — za vršioca dužnosti direktora škole postavljen je prof. Ljubo Viborny. Već u svibnju 1945. godine on je pozvao nastavnike koji su se zatekli u Krku kako bi započeli sa pripremama oko uređenja zgrada za potrebe nastave u slobodnoj domovini. Odmah nakon toga Viborny je premješten u Okružni NOO Sušak, a vođenje uprave povjereno je Nikoli Frleti.

Dana 13. srpnja započeo je dvomjesečni tečaj kao naknada za izgublenu škol. godinu 1944/45. Budući da je zgrada bila oštećena tijekom veljače 1945. godine prilikom bombardiranja grada, zbornica i jedan razred smješteni su u stanu školskog podvornika, I i III razred u kući Mrakovčić u kojoj je za talijanske okupacije bila smještena »Scuola materna« (dječji vrtić), II i VI razred u većoj zgradi, a ostali razredi u manjoj zgradi u neoštećenom dijelu stana direktora škole. Obuka i uređenje zgrada vršilo se istovremeno, čime je nastava bila veoma otežana. Moralo se provlačiti kroz skele, a oblaci prašine prekidali su tijek nastave. Učenici su sami okrećili pojedine razrede kako bi se dobilo na vremenu i uštedjela ionako slaba novčana sredstva. Prema programu ZAVNOH-a nastavu je u 8 razreda izvodilo 8 na-

stavnika, tako da je vršilac dužnosti direktora obavljao i dužnost razrednika VIII razreda sa 21 satom redovite nastave tjedno. Ostali nastavnici održali su tjedno po 22 sata nastave. Tek 23. srpnja 1945. godine nastavnički je zbor pojačan novim nastavnikom iz latinskog jezika — od V do VIII razreda — i za vjeronauk koji se predavao u nižim razredima.

Uz svjesno zalaganje upravitelja internata pok. D. Marinculića u Domu je osposobljeno nekoliko prostorija za smještaj učenika — njih tridesetak. Tu je djelimično riješen i problem ishrane učenika

— Popravljanje krčkog pristaništa u listopadu 1945. godine

učešćem roditelja u skladu sa dogovorom roditelja na općem roditeljskom sastanku od 12. kolovoza 1945. godine.

Tečaj je završen 25. rujna 1945. godine, a viši tečajni ispit (velika matura) održan je između 18. i 25. rujna uz prisustvo ministarskog izaslanika prof. Vilka Grpca.

Školska godina 1945/46. započela je 20. listopada 1945. s time da se četiri dana kolektivno radilo na čišćenju zgrada, odvozu materijala, prenošenju inventara. Redovna nastava započela je 25. listopada, da bi za IV i VIII razred završila 15. lipnja, a za ostale razrede 27. lipnja 1946. godine.

Niži tečajni ispit održan je 29. lipnja do 5. srpnja, a viši od 3. do 9. srpnja 1946. godine uz prisustvo ministarskog izaslanika Bože Stošića, referenta za višu nastavu u Ministarstvu prosvjete Hrvatske. Cijela školska godina protekla je u neprekidnim kadrovskim promjenama. Mnogi nastavnici usprkos dekretima nisu se javljali na dužnost, neki su premješteni, tako da je nastava djelovala prilično ras-trgano.

Ove školske godine upisana su 304 učenika i to:

Ia 66, Ib 56, II 34, III 38, IV 29, V 19, VI 26, VII 19 i VIII 19

Bila je to školska godina sa najvišom srednjom ocjenom od 1921. do danas — 3,47 s time da je srednja ocjena u VII i VIII razredu bila čak 3,84. Srednja ocjena nižeg tečajnog ispita bila je 3,45, a višeg tečajnog ispita 2,83. Ova ocjena, ma koliko bila rezultat blažeg krite-rija ocjenjivanja, ne smije biti umanjena zbog izvanrednog zalaganja učenika koji su ratom ometeni svi redom djelovali mnogo ozbiljnije,

— Popravljanje krčkog pristaništa u listopadu 1945. godine

starije, zrelije i učenju su pristupili s velikim zalaganjem i entu-zijazmom.

Početak svibnja 1946. godine upravu gimnazije preuzima prof. Marinka Feretić odlukom Odjela za prosvjetu Okružnog NOO broj 20961 od 3. svibnja 1946. godine.

Koncem školske godine preko 40 učenika viših razreda ove škole otišlo je na dvomjesečnu radnu akciju — izgradnju omladinske pruge »Brčko — Banovići« gdje ostaju dva mjeseca, da bi ih nakon povratka zatekla nemila vijest — ukidanje viših razreda gimnazije!

Odlukom Ministarstva prosvjete — odjel za školstvo br. 50669-III-1946. ukinuti su viši razredi gimnazije u Krku, tako da je potpuna

— S dobrovoljne radne akcije u Krku

gimnazija pretvorena u nižu koja je odlukom istog ministarstva, odjel za školstvo br. 69506-III-1946, spojena s Osnovnom školom u Krku u sedmogodišnju školu.

U tu gimnaziju upisalo se šk. godine 1946/47. 257 učenika u 4 razreda. U I razred upisano je čak 125 učenika, u II 65, III 35 te u IV razred 32 učenika — sve u 5 odjeljenja.

Početak ove šk. godine u Krku je, kao nadomjestak gimnaziji, otvorena učiteljska škola s obrazloženjem da nedostaje učiteljskog kadra za nastavu u školama diljem zemlje. Pored redovitih odjeljenja, otvorena su tzv. pripremna odjeljenja u kojima su se s posebnim skraćenim postupkom školovali učenici za upis u I razred učiteljske škole. Tačan broj učenika u ovoj školi, koja je imala suviše kratak

vijek trajanja, nije poznat jer se na školi nije zadržala nikakva dokumentacija.

Nastavnici niže gimnazije predavali su na učiteljskoj školi ili obrnuto. Upravu niže gimnazije preuzima prof. Ivan Lovrić, dok je direktor učiteljske škole bila prof. Marinka Feretić.

Učenici gimnazije u Krku nastaviti će svoj put školovanja poput učenika nekadašnje pazinske gimnazije — po raznim mjestima Hrvatskog primorja ili unutrašnjosti — razumije se, pod daleko povoljnijim uvjetima. Izvršena je gotovo geografska podjela mjesne pripadnosti učenika — djeca iz Punta, Vrbnika i Baške, te djelomično Dobrinjštine prebačeni su u gimnaziju u Senj, dok je većina Krčana, učenika iz Malinske i Omišlja prebačena u sušačku, a zatim i u riječku gimnaziju. U ovim će školama kasnije nastaviti školovanje svi oni koji su u Krku završili VII, odnosno VIII razred osmogodišnje škole — kako se kasnije nazvala niža gimnazija.

8.

Pod konac ljeta 1954. godine — upravo pred početak školske godine — Kotarski Narodni odbor Krk donosi odluku o ponovnom otvaranju gimnazije od I do V razreda s time da se viši razredi Osmogodišnje škole Krk stave pod novu upravu, dok bi pod dotadašnjom upravom ostala 4 niža razreda. U sjednici nastavničkog vijeća održanoj 1. rujna 1954. godine vršilac dužnosti direktora Osmogodišnje škole Krk Bosiljka Toić privremeno je preuzela dužnost direktora gimnazije, da bi na sjednici od 8. rujna 1954. godine direktorom bio imenovan prof. Branko Bunčić. Ovom školskom godinom počinje renesansa krčke gimnazije nakon agonije 1946. godine, odnosno zatvaranjem njenih viših razreda.

Čemu se može zahvaliti ponovno otvaranje ove gimnazije? I, da li je bilo zaista neophodno da se njen put prekine u vrijeme koje je označavalo novo razdoblje u razvoju našeg društva? Ne ulazeći u dublju analizu razloga koji su diktirali zatvaranje viših razreda, danas, nakon 25 godina života u poslijeratnoj Jugoslaviji potez tadašnjih prosvjetnih vlasti može se slobodno okvalificirati kao teškom greškom. Jer, zatvarati jedinu srednju školu na otoku značilo je prisiliti dio stanovništva na odlazak iz mjesta na Krku na susjedno kopno, pa čak i dalje u unutrašnjost zemlje. Uštedom određenih sredstava koja bi se bila trošila na održavanje ove škole nije se na Krku ništa postiglo, ali se zato neobično živim tempom osjetilo raseljavanje ljudi, uglavnom inteligencije i mladih otočana. Razumije se, raseljavanje je bilo i rezultat traženja načina za stjecanje uvjeta za bolji i normalniji život koji prilike na otoku Krku tada nisu osiguravale. Mladi ljudi, nakon završenog srednjoškolskog obrazovanja u školama na kopnu nisu se više vraćali kućama. Izuzetak u tome čine grupice mladih učitelja koje u poslijeratnom periodu nalazimo na gotovo svim školama na Krku.

Opći prosperitet Hrvatskog primorja neminovno se morao osjetiti i na Krku. Orijentacijom na stvaranje baze za privređivanje na otoku — mala industrija, turizam i ugostiteljstvo, ribarstvo i djelomično poljoprivreda — stvoreni su uvjeti izvjesnom broju otočana da kruh zaradi kod kuće uz mogućnost života s porodicom umjesto odvojenog života. Tijekom godina broj zaposleni na Krku raste, a i potrebe administracije, društvenih službi i privrede sve su više orijentirane na mlađe, sposobnije ljude. Kako privući mlade? Kako zadržati one koji su društvu potrebni a žele da napuste otok upravo zbog školovanja djece? Ali, ono što je prošlo ne može se u cjelosti popraviti. Oni koji su napustili otok i otišli na rad širom naše zemlje ili Amerike, nisu se više vraćali!

— S dobrovoljne radne akcije u Krku

Otvaranje gimnazije značilo je korak naprijed. Već šk. godine 1954/55. u 5 razreda upisano je 222 učenika s time što su u V razred upisana 32 učenika. Kao i ranije tijekom burne povijesti ove škole problem kadra isticao se u svoj svojoj veličini. Tijekom godine sve su predmete predavali razni nastavnici, a neki i sa smanjenim brojem sati tjedno. Ipak, do konca godine na školi je već radilo 6 profesora i 4 nastavnika, dok su neke predmete (fizički i muzički odgoj) predavali vanjski suradnici škole. Usprkos nedostacima, na sjednici nastavničkog vijeća od 6. siječnja 1955. Ivan Grknić, direktor I Riječke gimnazije, koji će kao izaslanik Zavoda za školstvo Rijeka posjetiti

školu, istakao da je nastava dobra, znanje učenika iznad prosjeka mnogih škola na ovom području, da su učenici marljivi a odnos nastavnika prema radu i prema učenicima hvalevrijedni. Zamjerio je što na školi nema dovoljno nastavnih pomagala, tako da je nastava manje-više verbalna. Na ovoj su sjednici udareni temelji društvenog upravljanja školom premda je prva konkretnija rasprava o zakonskim propisima koji reguliraju ovu materiju vođena na sjednici od 23. svibnja 1955. godine.

Školska godina 1955/56. započela je 6. rujna. Upisano je 257 učenika u šest razreda od čega u V razred samo 15 učenika, dok je u VI razred upisano 27 učenika. Na školi radi 9 profesora i 3 nastavnika čime se kadrovska struktura temeljito izmijenila u korist stručnjaka za većinu ključnih predmeta nastavnog programa. Ove je godine formirana komisija za izradu Pravilnika škole — preteče kasnijeg statuta — u koju su ušli profesori Elvira Burić, Branko Bunčić i Tomislav Kurpis. Pravilnik je temeljito raspravljen i usvojen na sjednici od 28. rujna 1955. godine.

Upravu škole preuzima prof. Vladislav Bajić kojem je palo u zadatak da sa kolegama razradi novi nastavni plan i program koji tada predstavlja novinu u obrazovanju gimnazijske omladine, ispoljavajući pri tom aktivni stvaralački karakter učenja.

O novom nastavnom planu i programu bit će još dosta riječi tijekom školske godine. Na sjednici od 21. listopada 1955. godine kojoj prisustvuje Marija Zuber, inspektor Savjeta za prosvjetu, nauku i kulturu SR Hrvatske, temeljito se raspravio nastavni program »A«, posebno koncepcija s grupama srodnih predmeta. Posebnu novinu ovog programa sačinjavaju seminari čiji je zadatak da pronađu i obrade teme koje objedinjuju predmete unutar grupe predmeta, a u okviru programa za određeni razred.

Ove se godine pristupa uređenju fizikalnog i kemijskog kabineta koji su vremenom zastarjeli, uništeni, neobnavljani. Sređuje se i učenička knjižnica, dok se zbirke za povijest i geografiju smještaju u odgovarajuću prostoriju. Nabavlja se i stručna i pedagoška literatura tako da je nastavnicima omogućeno praćenje napretka njihovih struka i opće pedagoške teorije.

U ovoj školskoj godini pristupilo se stimuliranju vannastavnih aktivnosti nastavnika, tako da je za razredništvo izglasan dodatak od 500 do 750 dinara, dok je voditeljima i čuvarima zbirki, kabineta i knjižnica priznat dodatak od 300 do 1500 dinara. Inače, problem osobnih dohodaka nastavnog osoblja bit će neprekidno prisutan u radu radnika ove ustanove u skladu sa rješavanjem ovog problema u kompleksnom društvu.

U proljeće 1956. godine nastavničko je vijeće uključeno u prve rasprave oko reforme školstva i reforme obrazovanja prosvjetnih radnika (Narodni odbor kotara Rijeka, Odjel za prosvjetu i kulturu br. 5258 od 25. veljače 1956). U duhu reformirane škole bila je i sjednica održana 18. svibnja 1956. godine kojoj prisustvuju kotarski in-

spektori prof. Vilko Grbac i prof. Ivan Grkinić. Pored pohvalnih izraza o vrijednosti nastave i znanja učenika, istaknuta je potreba da se učenici više upoznaju s radom društvenih organizacija, da se društveno odgajaju za razumijevanje društvenih problema. To je moguće učiniti ako se učenicima ukaže da pored školskih klupa postoji bujan život u koji se oni kao budući stvaraoci prije ili kasnije moraju uklopiti.

Inače, razdoblje od 1955. do 1956. godine obilovat će posjetama raznih inspekcija — uglavnom inspekcija iz Rijeke. Inspektori, ili kako će se kasnije nazivati — savjetnici, mnogim će prijedlozima i sugeriranjem konkretnih rješenja pomoći mladom nastavničkom kolektivu da riješi mnoge probleme pedagoške ili druge prirode. Međutim, valja ustanoviti da će kroz cijelo ovo razdoblje neki od inspektora-savjetnika nastojati nametnuti određene stavove koji nisu bili svestrano razmatrani niti plod međusobnog dogovora. Ovo će se posebno odnositi na oblast života i rada omladine u ovom gradiću.

Na zajedničkoj sjednici nastavničkog vijeća i školskog odbora održanoj 29. kolovoza 1956. godine došlo je do odvajanja nižih razreda u osmogodišnju školu, a viših — V, VI i VII razreda u gimnaziju s time što će gimnazijski nastavnici i dalje predavati na Osmogodišnjoj školi Krk. Kotarska inspekcija preporučila je 2. studenog 1956. godine postepeno osamostaljivanje gimnazije, ali sa daljim podržavanjem dobrih veza sa osmogodišnjom školom. Inače, inspekcija (Grkinić, Grbac i Vukelić) koja je izvršena na školi od 10. do 13. prosinca 1956. godine istakla je nužnost opremanja škole pogodnim namještajem i nastavnim pomagalicama kojih nije bilo, jer — klupe su u višim razredima izrađene u vrijeme stare Jugoslavije, a u nižim razredima, odnosno u osmogodišnjoj školi klupe i učionički inventar postavljeni su u vrijeme talijanske okupacije. S obzirom na stanje u kojem se škola nalazi, rezultati su veoma dobri, ne samo u oblasti obrazovanja, već i odgoja omladine. Osnovna zamjerka koju su inspektori iznijeli jeste prijelaz na učenje njemačkog jezika u osmogodišnjoj školi umjesto francuskog koji se do tada predavao. Ovaj će problem pratiti gimnaziju do današnjih dana s time što će u narednim godinama Osnovna škola u Krku prijeći na engleski jezik poput škole u Puntu i Malinskoj, a njemački će se jezik predavati u Dobrinju, Vrbniku i Baški. Ovakva jezična situacija imat će svoj odraz i na našoj školi jer će se u inače malim odjeljenjima morati paralelno podučavati engleski, odnosno njemački jezik kao I strani jezik, što remeti normalni ritam nastave zbog poteškoća u sastavljanju tjednog rasporeda sati.

Ove su godine u tri gimnazijska razreda upisana svega 62 učenika: u V 31 učenik, u VI 10 i u VII razred 21 učenik.

U školskoj godini 1957/58. otvoren je i VIII razred, a održan je prvi put u obnovljenoj gimnaziji završni ispit (ispit zrelosti). Upisana su 92 učenika — u I razredu 38, u II 21, u III 14 i u IV razredu 10 učenika. Posebnu novinu u nastavnom programu ove godine čini uvo-

đenje tehničkog odgoja koji od početka do danas nije sretno riješen jer se ni onda kao ni danas ne raspolaže sa pogodnom radionicom ili alatima potrebnim za izvođenje ove nastave. Ipak, na školi je unatoč skučenosti prostora određena prostorija koja će služiti kao praktikum za vježbe iz fizike, kemije i biologije.

Omladinska je organizacija pokrenula izdavanje školskog lista »Naš glas«, ali se stalo već na samom početku. »Naš glas« je »zanimio« uglavnom zbog suviše bijedne tehnike umnožavanja, zbog financijskih poteškoća u kojima je škola stalno životarila i nije mogla odvojiti sredstva za podržavanje poleta mladih. Kompenzacija listu »Naš glas« pronađena je u novom vidu djelovanja omladine — u aktivnostima Omladinske tribine koja će u razdoblju od 1958. do 1961. godine pokazati veoma dobre rezultate ne samo u školi među učenicima, već i među vanškolskom omladinom i građanstvom. Naime, održavanje predavanja, pored onih u školi, izvode se i u Domu kulture u gradu.

Nastavničko je vijeće sastavljeno uglavnom od mladih nastavnika od kojih nitko do tada nije imao prilike ispitivati na završnom ispitu. Sasvim je shvatljivo da su zbog toga vršene duge pripreme, solidne pripreme u kojima se posebno ističu kontakti nastavnika ove škole sa kolegama istih struka u riječkim gimnazijama.

Prvom ispititu zrelosti pristupilo je svega 15 kandidata u ljetnom roku i 3 kandidata u jesenskom roku školske godine 1957/58. Ispitu je prisustvovao izaslanik Savjeta za prosvjetu, nauku i kulturu SRH prof. Marija Jurman koja se pohvalno izrazila u toku pripreme i toku samog ispita pri čemu — prema njenim riječima — ni jednog trenutka nije došlo do izražaja neiskustvo ispitivača ili komisije u cjelini.

U školskoj godini 1958/59. brojno stanje učenika ostalo je gotovo neizmijenjeno; upisano je 96 učenika s time što je u IV razred upisano svega 8 učenika. Pored tekućih zadataka u toku ove godine očividno je poboljšan rad na fizičkom odgoju omladine formiranjem školskog sportskog društva »Galeb« sa nogometnom, rukometnom i odbojkaškom sekcijom za učenike, te rukometnom i odbojkaškom za žensku omladinu. Sve se više razvija šahovska sekcija, a veliki dio učenika bavi se streljaštvom.

Sugestija da se u toku 1959. godine u povodu 40. obljetnice KPJ i SKOJ-a sredi evidencija o učenicima i nastavnicima poginulima u NOR-u nije ostvareno do najnovijeg vremena.

U tijeku ove školske godine uvedeni su novi predmeti: društveno i političko uređenje SFRJ (u I razred gimnazije), te umjetnost i sociologija s osnovama političke ekonomije. Stručnjaka za ove predmete nema, predmeti se predaju sa malim brojem sati, pa se postojeći nastavnici za njih posebno moraju pripremati. I ovaj će problem biti prisutan na školi kroz daljnji rad s tom razlikom što su predavači tih predmeta uvijek isti i mogu se (nakon 10 godina rada) smatrati stručnjacima u tim oblastima. Broj učenika raste — upisano je 111 učenika — i to u I 44, II 34, III 19 i IV 14 učenika.

Dana 6. studenog 1959. godine održana je osnivačka skupština organizacije Ferijalnog saveza; savez je postojao bez ikakvih vidnijih rezultata — izuzev činjenice da su učenici, koji su stanovali van otoka Krka, mogli koristiti grupni popust u prijevozu morem.

U namjeri da se briga o učenicima u školi vidnije istakne, Školski je odbor na svojoj sjednici od 5. prosinca 1959. godine donio PRAVILA ŠKOLE — neku vrst kućnog reda. Naime, razne inspekcije stalno su prigovarale Školskom odboru da se suviše malo brine o životu omladine, pa je i to djelovalo na donošenje spomenutih Pravila. U Pravilima se između ostalog ističe:

1. Svim učenicima do 18 godina zabranjuje se pušenje,
2. zabranjuje se svim učenicima uživanje alkoholnih pića,
3. bez pratnje roditelja učenici ne smiju posjećivati javne lokale u kojima se toče alkoholna pića,
4. bez odobrenja direktora škole učenici ne smiju posjećivati javne zabave koje se priređuju za građanstvo,
5. učenicima je dozvoljeno kretanje po mjestu, tj. izlazak do 21 sat. Nakon ovog vremena mogu se nalaziti na javnim mjestima samo sa svojim roditeljima ili kao pripadnici društvenih organizacija kad ove obavljaju poslove naznačenog vremena.

Usvojena Pravila škole — kućni red — doveo je do izrazite konfliktne situacije, jer je sa strane omladine — u stvari jednog njenog manjeg dijela — došlo do reagiranja zbog, navodno, prestrogih zahtjeva u čemu ih podržavaju kotarski inspektori koji — kao po pravilu — i ovoga puta, prije donošenja vlastitog suda, nisu našli za shodno da saslušaju i mišljenje nastavničkog zbora. U nastavničkom je zboru isticano bez dvoumljenja da su Pravila škole stavljena na uvid i raspravu u sve razrede, da su se od učeničkog kolektiva tražile primjedbe, ali ih nije bilo. Ipak, u želji da se odnosi između nastavničkog vijeća i omladinske organizacije još bolje razviju, pristupilo se sa svom ozbiljnošću formiranju razrednih i školske zajednice učenika.

Na sjednici održanoj 6. travnja 1960. godine Školski odbor i nastavničko vijeće škole donose odluku po kojoj se 7. travanj proglašava DANOM ŠKOLE Gimnazije »Čedo Žic« u Krku. Toga je dana 1940. godine učenik ove škole Čedo Žic stupio u KPJ, a kasnije je škola nazvana njegovim imenom.

U školskoj godini 1960/61. upisano je 100 učenika i to: u I razred 28, II 27, III 27 i IV razred 18 učenika. Pored tekućih zadataka, nastavničko je vijeće ove godine posvetilo izuzetnu pažnju stručnom i idejno-političkom uzdizanju nastavnika. U sve rasprave uključivani su i nastavnici Osmogodišnje škole Krk po njihovom nahođenju. Daljnji zadatak koji je nastavničko vijeće uzelo u razmatranje jest standardizacija didaktičkih sredstava. Kabineti i zbirke prenatrpani su starim stvarima, a suvremenih sredstava i suviše je malo unatoč činjenici da je učila i pomagala na tržištu svakog dana sve više i to

ne po naročito nepovoljnim cijenama. Odlučeno je da se pristupi nabavljanju novih sredstava prema prijedlogu standardizacije opreme koju će sugerirati Zavod za školstvo NOK-a Rijeka.

Ove je godine izmijenjen i način polaganja završnog ispita na gimnazijama. Na sjednici nastavničkog vijeća od 3. studenog 1960. godine temeljito je proučeno novo uputstvo. Već do sjednice od 16. studenog učenici su podnijeli zahtjeve za domaći rad. Od 18 kandidata temu iz hrvatskosrpskog jezika uzela su 3 kandidata, iz njemačkog jezika 1, iz kemije 4, fizike 4, povijesti 1, geografije 4, te iz matematike 1 kandidat. Teme za završni ispit u školskoj godini 1960/61. usvojene su dana 1. prosinca, s time što su nastavnici predložili znatno više naslova.

Da bi kandidati postigli što bolje rezultate, pored literature pružena im je velika stručna pomoć u toku konsultacija za koje su nastavnici uvijek nalazili vremena i pedagoškog strpljenja. Javila se i bojazan da će novi način polaganja završnog ispita označiti i smanjeni interes učenika za cjelokupne pripreme, odnosno za rad tijekom školske godine. Bojazan se u priličnoj mjeri i ostvarila tako da je dio tzv. boljih učenika na završnom ispitu pokazao slabije rezultate.

Pored novog načina polaganja završnog ispita, ove je godine po prvi puta uveden proizvodni rad u I i II razredu. Dana 14. veljače 1961. godine održan je sastanak sa rukovodiocima privrednih organizacija koji su izrazili spremnost da prime učenike na praktičan rad. Nakon što je izvršena anketa među učenicima za opredjeljivanje za mjesto rada, o ovome je održana rasprava s roditeljima, da bi se — konačno — pristupilo konkretnom rasporedu. Proizvodnim je radom obuhvaćeno 29 učenika I razreda i 27 učenika II razreda. Slijedeće radne organizacije prihvatile su učenike u proizvodni rad: »Krkplastika«, »Progres«, Stolarska radionica Stambene zadruge u Krku, Brodogradilište Punat i Tvornica brodske konfekcije (sada RTK) u Baški. Manji dio omladine već će se ove godine uključiti u rad u ugostiteljskoj privredi, trgovini, turističkim društvima ili u administraciji. Proizvodni će se rad izvršiti između 15. i 30. lipnja 1961. godine.

Tzv. »problem omladine« stalno prati školu. Istini za volju treba kazati da omladinska rukovodstva, kao i neka druga rukovodstva društveno-političkih organizacija u mjestu, na riječima podržavaju školski omladinski komitet, da obećavaju izdašnu pomoć, ali da od svega toga ima jako malo koristi, odnosno da je sve ono što omladinska organizacija škole postiže, rezultat napora nastavničkog vijeća, odnosno agilnijih pojedinaca u njemu. O ovome se veoma otvoreno raspravljalo na sjednici nastavničkog vijeća, školskog komiteta omladine i predstavnika razrednih zajednica 7. siječnja 1961. godine u toku koje su omladinci istakli da nema nikakvog problema u odnosima nastavničkog vijeća i omladine, ali da nedostaje inicijative u samoj omladinskoj organizaciji.

U rano proljeće 1961. godine — tačnije 18. ožujka — škola je uselila u adaptiranu zgradu starog đaćkog doma u Krku. Premda objekt ne odgovara u potpunosti novoj svrsi, škola se odvajanjem od

Osmogodišnje škole u Krku našla u situaciji da radi u daleko povoljnijim uvjetima s više prostora za vršenje neposredne nastave, kao i drugih aktivnosti. Nabavljen je kompletan novi namještaj za četiri učionice i praktikum, a stari je namještaj ostao u kabinetima, zbir-kama i upravnim prostorijama.

Dana 7. travnja 1961. godine škola je prvi puta proslavila Dan škole. Da bi svečanost bila još uspješnija, posjećuju nas učenici gimnazije iz Crikvenice koji će s našim učenicima učestvovati u većem

— S jedne od brojnih priredbi

broju sportskih susreta. Delegacija učenika škole posjećuje roditelje Čede Žica. Delegaciju sačinjavaju učenici Mirko Galić, Marija Depikolozvane, Višnja Pavletić i Petar Lončarić, danas svi akademski obrazovani građani na odgovornim društvenim funkcijama u novinarstvu, školstvu, zdravstvu i građevinarstvu. Uz sportske susrete dviju gimnazija — koje će od ove godine pa dalje veoma dobro su-

radivati — održan je i kulturno-umjetnički program za građanstvo Krka.

Sredinom travnja 1961. godine Krk mijenja svoj vanjski lik; cijeli obalni dio, te prometnica prema izlazu iz grada asfaltiraju se. To su u stvari prvi četvorni metri asfalta koji će u daljnih desetak godina pokriti najznačajnije prometnice i mnoge druge javne površine na cijelom Krku. Učenici ove škole u grupama od po 10 učenika učestvovat će u ovoj akciji nekoliko dana od 13. travnja pa dalje.

U skladu sa općim koncepcijama upravljanja školom, gimnazija će roditeljima, građanstvu i predstavnicima šireg društva podnijeti izvještaj o jednogodišnjem radu zavoda, a uključit će se i rezultati slobodnih aktivnosti u obliku kulturno-zabavnog programa. U stvari, cijela skupština treba ukazati na prisutnost škole u javnom životu ovoga grada.

Školska godina 1960/61. karakteristična je zbog veoma žive djelatnosti »Tribine mladih«. Pored velikog broja predavanja koja su pripremali sami učenici, školskoj su omladini više predavanja održali javni radnici u mjestu. Veoma dobro djelovala je i kino-sekcija koja je pored naučno-popularnih filmova prikazivala i cjelovečernje filmove za učenike, građanstvo, pa čak i za stanovnike drugih mjesta na otoku. Ova će aktivnost biti nastavljena s nešto slabijim uspjesima i naredne godine, a aktivnost mladih pojačat će se javnim djelovanjem Narodnog sveučilišta u Krku koje je u svom programu posebnu pažnju posvetilo upravo omladini.

Početak školske godine 1961/62. obilježen je kadrovskim problemima; odlaskom jednog nastavnika na odsluženje vojnog roka u JNA, a jednog na dovršavanje studija. Škola je ostala sa 4 redovna profesora! Ipak, zahvaljujući brizi kolektiva i šire društvene zajednice, ovaj je nedostatak uklonjen i nastava se odvija uglavnom normalno. Upisano je 107 učenika: u I razred 40, II 23, III 20 i IV razred 24 učenika.

Naredne školske godine — 1962/63. na školi je upisan 101 učenik po razredima kako slijedi: I razred 45, II 22, III 19 i IV razred 15 učenika.

Za ovu školsku godinu može se ustanoviti da je tekla uobičajeno prema planu i programu rada škole; nastava, slobodne aktivnosti, kulturna djelatnost škole u mjestu, učešće nastavnika na stručnom i ideološkom planu, kao i njihovo učešće u radu općinskog Narodnog sveučilišta. Završni i popravni ispiti, kao i proizvodni rad odvijali su se u normalnim okolnostima.

Učenici i nastavnici ove škole uklapaju se u općedruštvenu raspravu o prednacrtu Ustava SFRJ, te u raspravu oko općinskog statuta, dok će se omladina posebno zanimati za tok i zaključke VII kongresa Saveza omladine Jugoslavije jer će među njima boraviti i delegati sa ovog kongresa.

U toku školske godine 1963/64. započinje se s raspravama o izradi normativnih akata škole — posebno Statuta i Pravilnika o raspodjeli

osobnih dohodaka. Ove je godine na školi vidno obilježena 40. godišnjica smrti velikog revolucionara V. I. Lenjina, da bi zatim komemorativnom svečanošću obilježena 20. godišnjica pogibije Čedo Žica, prvog sekretara Skoja za Krk. Svečanost je održana u okviru proslave Dana škole, a kulturno-zabavni program izveden je za sve učenike i građane. Ove školske godine upisano je 107 učenika i to u I razred 37, u II 34, III 21 i u IV razred 15 učenika.

Školske godine 1964/65. upisana su 134 učenika s time što je dio učenika došao iz Rijeke jer tamo nisu bili primljeni uglavnom zbog slabijeg uspjeha.

— Rukometna ekipa gimnazije »Čedo Žic« u Krku

Slična će se situacija ponoviti i naredne godine, tako da je školske godine 1965/66. upisno 126 učenika, a školske godine 1966/67. čak 137 učenika, da bi zbog istih razloga bilo upisano najviše učenika u poslijeratnom periodu — 149 učenika školske godine 1967/68.

Godine 1965/66. iz knjiga zapisnika nastavničkog vijeća, savjeta škole, radne zajednice, knjige obavijesti i ljetopisa škole vidljivo je da je situacija na školi manje-više normalna, da se radi i susreće sa svakodnevnim problemima kojih sigurno ima i u daleko većim zavodima nego što je ovaj.

Tijekom lipnja 1966. godine vode se rasprave o poboljšanju kadrovske strukture nastavnika na školi, te su u tu svrhu angažirana

četiri profesora od kojih su dvojica već i ranije radila na ovoj školi. Raspravlja se i zaključuje da dođe do integracije škole i Đačkog doma u jedinstvenu ustanovu sa zajedničkim rukovodstvom i zajedničkim službama. Članovi obiju organizacija smatraju da će na taj način rad s učenicima biti poboljšán, kao i to da će u Domu biti sigurno više učenika gimnazijskog uzrasta. Na žalost, ocjena o broju učenika nije se ostvarila, tako da se predviđa da se krajem školske godine 1970/71. Đački dom u Krku zatvori, a prostorije Doma iskoriste za druge namjene — za potrebe osnovnog školstva, kulture ili ove škole.

Uređenjem krčkih prometnica i življim zanimanjem za upis učenika u gimnaziju, te je školske godine na školi otvoreno paralelno odjeljenje I razreda. Međutim, već naredne godine otvorena su samo četiri razreda, a u školskoj godini 1966/67. i 1967/68. ponovno po dva I razreda. Od tada na ovamo, broj učenika stagnira i otvaraju se samo 4 odjeljenja.

Brojno stanje u školskim godinama između 1964/65. i 1970/71.

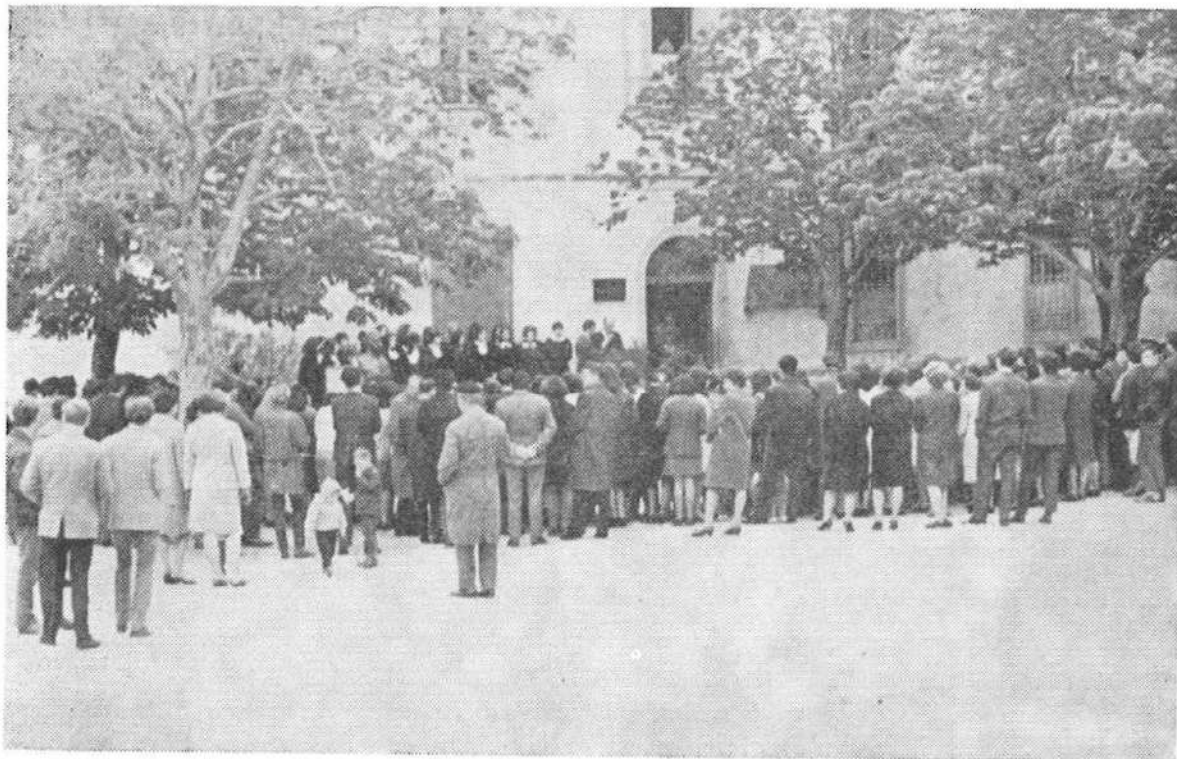
1964/65.	I 57,	II 28,	III 29	i IV 20	= 134	učenika
1965/66.	I 33,	II 42,	III 23	i IV 28	= 126	učenika
1966/67.	I 49,	II 31,	III 37	i IV 20	= 137	učenika
1967/68.	I 55,	II 35,	III 25	i IV 34	= 149	učenika
1968/69.	I 26,	II 39,	III 35	i IV 19	= 119	učenika
1969/70.	I 24,	II 25,	III 34	i IV 19	= 102	učenika
1970/71.	I 26,	II 20,	III 23,	i IV 33	= 102	učenika

11. travnja 1969. godine održani su prvi izbori za predstavnička tijela Sabora SR Hrvatske i Savezne skupštine na kojima su prvi put, pored zaposlenih radnika škole, imali pravo glasa i punoljetni učenici. Učenici su glasali i za kandidate za Vijeće radnih zajednica općine. Budući da je naša škola dio izborne jedinice sa Osnovnom školom u Krku, te da ovakvim sistemom ima više birača, iz ove radne organizacije istaknut je samo jedan kandidat, dok je drugi član Vijeća radnih zajednica biran iz redova zaposlenih u Osnovnoj školi Krk.

19. travnja u sklopu proslave 50. obljetnice KPJ i SKOJ-a na školi je održana velika svečanost kojoj su pored naših učenika prisustvovali mnogi građani, kao i nekoliko gostiju iz Pule, nekadašnjih učenika ove škole. Ovoga je dana na zgradu škole postavljena spomen-ploča poginulim nastavnicima i učenicima ove škole u narodnooslobodilačkom ratu. Čast otkrivanja spomen-ploče pripala je dr Petru Cukonu iz Pule, pripadniku predratne revolucionarne generacije mladih učenika ove škole.

Nekoliko dana pred kraj školske godine po prvi puta oslobođeni su daljnjeg pohađanja nastave odlični učenici. Ova će se praksa pokazati veoma dobrom i primjenjivat će se i narednih godina.

Prvomajski praznici 1970. godine ostat će zabilježeni zlatnim slovima u analima grada Krka. Naime, 2. svibnja 1970. godine Krk je posjetio predsjednik Tito sa većim brojem najviših društvenih i političkih rukovodilaca SFRJ i SR Hrvatske. Među dragim gostima nalazili su se pored ostalih i Vladimir Bakarić, Savka Dabčević-Kučar, Miko Tripalo i drugi. Oni su prisustvovali svečanom otvorenju najmodernijeg jugoslavenskog aerodroma — »Rijeka« na Krku, a zatim

— S otkrivanja spomen-ploče u povodu 50-e obljetnice KPJ i SKOJ

su posjetili grad Krk u kojem su se zadržali nekoliko sati. Učenici ove škole — Dubravka Dorčić i Nikica Jurina imali su sreću da Titu i Jovanki Broz predaju bukete cvijeća. Djevojke iz Vrbnika u živopisnim narodnim nošnjama ovoga drevnoga hrvatskog gradića stvorile su živi vijenac kroz koji je prošao Tito sa svojom pratnjom, a folklorna grupa iz Vrbnika otplesala je svoje drevne plesove pred hotelom »Krk«.

Školske godine 1970/71. na školi se poduzimaju veoma ozbiljni koraci oko otvaranja ugostiteljskih odjeljenja unutar gimnazije. Održani su višestruki radni dogovori sa predstavnicima ugostiteljske privrede. O tome se raspravlja na sjednicama Savjeta škole, kao i na konferencijama Saveza komunista i SSRN općine Krk. Krk svake godine postaje sve značajnije turističko područje. Grade se novi hoteli

— Proslava 50-godišnjice KPJ i SKOJ-a

visoke kategorije, a uočava se i nedostatak stručne radne snage. Zbog toga poduzimaju se mjere da bi se već početkom školske godine 1971/72. upisalo jedno ili dva odjeljenja ugostiteljskog smjera. Kadrove

— Prilikom prvog posjeta predsjednika republike Josipa Broza Tita na ulazu grada Krka dočekali su ga i pozdravili gimnazijalka Dubravka Dorčić i gimnazijalac Nikica Jurina

za općeobrazovne predmete škola ima, a uz pomoć »Brodokomerca« iz Rijeke, odnosno njegovih radnih jedinica na Krku osigurali bi se i stručni nastavnici.

Perspektivnim planom razvoja otoka Krka ukazuje se na stalni rast zaposlenog stanovništva na otoku. Uostalom, depopulacija, koja otok prati u poslijeratnom razdoblju, prestala je; stanovništvo se stabilizira, starosna struktura ljudi svedena je u relativno normalne okvire. U takvoj situaciji može se očekivati da će ova škola imati perspektive, da će se svake godine moći upisati sve više učenika, a da će uporednim otvaranjem ugostiteljskih odjeljenja uskoro moći biti formiran srednjoškolski centar u kojem će gimnazija kao priznata općeobrazovna škola uvijek imati svoje mjesto, mjesto koje je časno održala kroz pedeset teških godina svog postojanja.

**Spomenica
gimnazije »Čedo Žic«
u K r k u
1921 - 1971**

**K R K
1971**

KRČKI ZBORNIK

POVIJESNOG DRUŠTVA OTOKA KRKA
PODRUŽNICE POVIJESNOG DRUŠTVA HRVATSKE

SVEZAK 3

Urednički odbor:

dr BRANKO FUČIĆ

PETAR STRČIĆ (glavni urednik)

RIKARD ŽIC

RUDOLF ŽIC

Urednik ovog sveska:

FRANJO MATEJČIĆ

Slika na koricama:

ANTON DEPOPE (Motiv grba grada Krka)